

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету мистецтв

 А.В. Соколова

«16» жовтня 2019 року

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Назва освітньої програми	Музичне мистецтво в закладах освіти
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Цикл дисциплін	Професійної підготовки
Шифр за навчальним планом	1.2.1.8

Педагогіка

Загальна кількість годин – 360	кредитів - 12
з них аудиторних – 120/48,	позааудиторних – 240/312

Курс і семестр(и) вивчення – 1 курс 2 семестр, 2 курс 3,4 семестр

Харків – 2019 рік

Силабус розроблений на підставі навчальної програми «Педагогіка» затвердженої на засіданні Вченої ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди протокол № 6 від «30» серпня 2018 року.

Розробник силабусу: кандидат педагогічних наук, доцент , доцент кафедри інформаційних технологій Олійник Т.О.; доктор педагогічних наук , доцент, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи Пісоцька М.Е.; кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Денисенко А.О.

Силабус затверджений на засіданні кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя

Протокол № 3 від “ 24 ” вересня 2019 року

В.о. завідувача кафедри _____
(підпис)

Фомін В.В.
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету мистецтв
Протокол № 2 від. “08” жовтня 2019 року

Голова _____
(підпис)

Васильєва О.В.
(прізвище та ініціали)

1. Інформація про викладача навчальної дисципліни «Педагогіка»

№ з/п	ПІБ викладача кафедри (повністю)	Посада	Науковий ступінь	Вчене звання	Наукові інтереси	Навчальний корпус (адреса), № кабінету	Контактна інформація № телефону
1	Пісоцька Марина Еміліївна	Професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи	Доктор педагогічних наук	Доцент	Індивідуалізація навчання студентів	м. Харків, вул. Валентинівська 2 (корпус В, 316 кабінет)	(0572) 681678 m.e.pisotska@gmail.com
2	Денисенко Анжела Олегівна	Доцент кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки	Кандидат педагогічних наук	Доцент	Методологія, методика і модернізація виховної роботи в умовах неперервної освіти; становлення та розвиток педагогіки дозволя студентської молоді	м. Харків, вул. Валентинівська 2 (корпус А, 224 кабінет)	(0572) 68-61-49 fngelps1505@gmail.com
3	Олійник Тетяна Олексіївна	Доцент кафедри інформаційних технологій	Кандидат педагогічних наук	Доцент	Цифровізація освіти, формування цифрової компетентності педагогічних працівників	м. Харків, вулиця Алчевських, 29 (215 кабінет)	(0572) 7003522 Tatyana.oleinik@hnpu.edu.ua

2. Політика навчальної дисципліни.

Для успішного вивчення програмного матеріалу необхідним для здобувачів вищої освіти є:

- відвідування усіх лекцій і семінарсько-практичних занять курсу;

- інформування викладача заздалегідь про відсутність за поважних причин на заняттях, а в разі хвороби надання довідки;

- самостійне вивчення матеріалу пропущеного заняття;

- регулярний перегляд лекційного матеріалу, вивчення наданого викладачем переліку літератури з можливим використанням також іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих;

- систематичне та регулярне виконання наданих викладачем завдань до лекційних та семінарсько-практичних занять, у будь-якому випадку дотримання усіх строків визначених для виконання усіх видів самостійних робіт, передбачених курсом (при невчасному виконанні наданих викладачем завдань бали знижуються);

- дотримання положення про академічну доброчесність ХНПУ імені Г.С. Сковороди. URL:

<http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/buhgalteria/polozhennya.pdf>

(виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагиату чи обману);

- активна участь у навчальному процесі, конструктивна підтримка зворотнього зв'язку на всіх заняттях;

- встановлення взаємин між викладачем та іншими студентами на основі співробітництва та взаєморозуміння;

- обов'язкова участь у контрольних заходах поточного, модульного, підсумкового контролю;

- накопичення у процесі вивчення курсу не нижче ніж 60 балів (у випадку отримання меншої кількості балів здобувач вважається неуспішним і може бути відрахованим відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди (у новій редакції)». URL:

http://smc.hnpu.edu.ua/files/Polozhennya/17_Polozhennya_osvintiy_protzes_HNPU_2016.pdf).

3. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни «Педагогіка» (12 кредитів).

Пререквізитом навчальної дисципліни є наявність середньої освіти, що забезпечує знання вміння та навички в галузі гуманітарних наук, всесвітньої історії та історії України, використання цифрових засобів в освіті; вміння знаходити потрібну літературу, здатність аналітично, критично осмислювати інформацію; творчо використовувати отримані знання, уміння, навички в навчанні та самовдосконаленні, а також різних життєвих ситуаціях. А також курси: «Україна: історія і сучасні реалії»(шифр за навчальним планом 1,1, загальна кількість кредитів -3),«Безпека існування людини в навколишньому середовищі» (шифр за навчальним планом 1,6, загальна кількість кредитів -4), «Психологія» (шифр за навчальним планом 1,9, загальна кількість кредитів -4).

Постреквізитом навчальної дисципліни є курси: «Філософія» (шифр за навчальним планом 1,4, загальна кількість кредитів -3), «Методика музичного

виховання з практикумом» (шифр за навчальним планом 1,15, загальна кількість кредитів -10,5) та усі предмети, на яких інтегруються цифрові технології в навчальний процес, крім того, «Безперервна пропедевтична педагогічна практика у закладах середньої освіти» (шифр за навчальним планом 3,1, загальна кількість кредитів -1,5), «Педагогічна практика у закладах загальної та спеціалізованої середньої освіти» (шифр за навчальним планом 3,2, загальна кількість кредитів -7,5), «Організаційно-виховна педагогічна практика в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» (шифр за навчальним планом 3,2, загальна кількість кредитів -6), «Педагогічна практика у закладах загальної та спеціалізованої середньої освіти» (шифр за навчальним планом 3,3, загальна кількість кредитів -6).

4. Характеристика навчальної дисципліни «Педагогіка».

Інформація про курс «Педагогіка»: Курс рекомендовано здобувачам вищої освіти першого рівня «бакалавр», які отримують педагогічну освіту із спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Тривалість курсу 360 годин (12 кредитів ECTS).

Призначення навчальної дисципліни. Педагогіка як наука про освіту і виховання людини надзвичайно складна і діалектична, цікава і корисна для людства і суспільства не тільки предметом вивчення, але й наявністю різноманітних суджень стосовно проблем формування особистості, історією свого розвитку, цінними напрацюваннями філософів, громадських діячів, педагогів, письменників в галузі освіти і виховання. Педагогіка - «своєрідна школа» підготовки майбутнього вчителя, якому притаманні гуманістичні соціальні цінності, ґрунтовні знання стосовно ефективної організації навчально-виховного процесу, професійне мислення, здібність діяти у ситуаціях, що постійно змінюються; педагога, у центрі діяльності якого знаходиться особистість дитини, її проблеми і потреби, який вболіває за її майбутню долю, а відтак, і за долю нашої держави.

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння ключових положень і проблематики сучасної педагогіки; формування основ педагогічного мислення майбутніх учителів, засвоєння студентами системи знань, принципів, форм, методів і прийомів навчально-виховної діяльності. Усвідомлення сутності основних педагогічних понять і теорій з подальшим використанням їх у педагогічній діяльності, формування здатності усвідомлювати педагогічну дійсність, приймати найбільш ефективні рішення у відповідності з педагогічними закономірностями, принципами виховання й навчання. Формування вмінь і навичок організації виховної роботи та навчально-пізнавальної діяльності школярів в урочній та позаурочній формах навчання, системи знань про світовий історико-педагогічний процес і місце української педагогічної думки в ньому. Ознайомлення з сучасними формами виховання і педагогічними течіями через їх історичний родовід, кращими здобутками педагогічної мудрості українського й інших народів. Виховання любові до педагогічної професії, формування ідеалу вчителя на основі яскравих прикладів життя відомих педагогів, потреби в самоосвіті. Формування інформаційної та цифрової компетентностей майбутніх учителів, досягнення ними

дослідницького рівня, що відповідає державним та європейським вимогам до ІТ-компетентностей фахівців педагогічних спеціальностей.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка» є формування в студентів системи знань про педагогічну діяльність, цілісність процесів виховання і навчання; формування умінь вдосконалювати знання та уміння організації навчального та виховного процесів; розвиток умінь аналізу та оцінки досягнень сучасної педагогічної науки, досвіду педагогічної діяльності; розвиток умінь моделювання педагогічних ситуацій наближених до умов школи; формування досвіду конструювання та проведення навчально-виховних заходів; розвиток потреби самовдосконалення і ознайомлення з технологіями самовиховання; розвиток критичного, креативного мислення; оволодіння системою гностичних, проектувальних, конструктивних, організаторських і комунікативних умінь, методами ретроспективного аналізу історико-педагогічних явищ і фактів; розвиток здібностей до професійної рефлексії та самовдосконалення; стимулювання пізнавальної та творчої активності студентів; формування у майбутніх учителів системи знань, умінь і навичок в галузі електронної педагогіки, щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в педагогіці, що є основою формування компетентності фахівця інформаційного суспільства.

Програмні результати навчання за дисципліною «Педагогіка».

Сформовані компетентності	Результати навчання за дисципліною	Методи оцінювання	Методи навчання
<p>Інтегральна компетентність</p> <p>Здатність критично осмислювати та розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі середньої освіти у процесі навчання основ мистецтва, художньої культури, теорії і практики художньо-творчого розвитку учнів, що передбачає застосування педагогічних технологій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності.</p>	<p>ПРН 1. Володіє навиками організації та управління навчально-виховним процесом в закладах загальної середньої освіти (школи, ліцеї, гімназії) використовуючи сучасні музично-інформаційні технології, вміє аналізувати та розв'язувати професійні педагогічні ситуації в музично-педагогічній та мистецькій освіті.</p> <p>ПРН 3. Знає сучасні теоретико-практичні основи методики музичного виховання, педагогіки, художньої культури.</p> <p>ПРН 4. Знає та розуміє специфіку використання методів, способів, форм музично-педагогічної та музично-інформаційної діяльності вчителя.</p>	<p>Поточний (тестування, усне, письмове опитування, захист рефератів, портфоліо); модульний контроль (тестування); підсумковий контроль – екзамен (тестування, розгорнута відповідь).</p>	<p>За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, пошукові, дослідницькі.</p> <p>За джерелом знань: словесні (пояснення викладача, бесіда, дискусія), самостійна робота з використанням друкованих підручників, навчальних посібників, можливостей</p>

<p>ЗК 2. Здатність діяти етично, толерантно, соціально активно та відповідально. Свідомо проявляти активну громадянську позицію.</p> <p>ЗК3. Здатність працювати в команді та автономно, будувати та підтримувати сприятливий соціально-психологічний клімат у міжособистісній взаємодії на засадах взаємоповаги та толерантності.</p> <p>ЗК4. Здатність до утвердження національних і гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей і культурних традицій України, зокрема українського козацтва.</p> <p>ЗК 5. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях на основі дієвої професійної відданості справі й країні.</p> <p>ЗК 6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, усвідомлюючи значення професійної конкурентоспроможності.</p> <p>ЗК7. Здатність до самовдосконалення, саморозвитку, креативності.</p> <p>ЗК 8. Здатність вільно спілкуватися державною мовою (усно і письмово), застосовувати її як домінуючу під час міжособистісній комунікації.</p> <p>ЗК9. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності.</p> <p>ЗК10. Здатність використовувати сучасні комп'ютерні та музично-інформаційні технології.</p> <p>ЗК11. Здатність вчитися і</p>	<p>ПРН 5. Дотримується системи духовних, професійно-педагогічних, етико-естетичних, мистецьких цінностей у навчально-виховній та організаційній діяльності вчителя мистецтва, музичного мистецтва.</p> <p>ПРН 6. Інтегрує і розрізняє знання про зміст методичного інструментарію музично-педагогічної діяльності вчителя мистецтва, вчителя музичного мистецтва, пояснює суть засобів і методів активізації мистецько-творчого розвитку учнів, виховання художньо обдарованої особистості.</p> <p>ПРН 7. Здатний застосовувати елементи науково-дослідницького характеру в галузі музичного виховання.</p> <p>ПРН 8. Демонструє критичне ставлення до світоглядних теорій у процесі розв'язання соціальних і мистецько-професійних завдань.</p> <p>ПРН 9. Знає психолого-педагогічні аспекти освітньо-виховного процесу учнів закладів загальної середньої школи, позашкільних закладів мистецького спрямування (мистецькі школи, студії естетичного розвитку особистості, дитячі центри мистецтва та культури).</p> <p>ПРН 10. Здатний реалізовувати навчальні (профільні, авторські) програми з музичного мистецтва та інтегрованого курсу «мистецтво», здійснювати різні види позакласної роботи в</p>		<p>мережі Інтернет з наданням відповідних посилань на джерело інформації), наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація), практичні (вправи). Активні та інтерактивні методи : мозковий штурм, метод проєктів, моделювання професійних ситуацій, рольові та ділові ігри, кейс-метод, метод «шість капелюхів мислення», «Мікрофон», «Карусель» тощо.</p>
---	--	--	--

<p>оволодівати сучасними знаннями впродовж життя.</p> <p>ЗК 12. Усвідомлення значення здорового способу життя</p> <p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p> <p>ФК 2. Здатність розкривати структурно-логічні зв'язки між музично-педагогічними, культурологічними, спеціальними методичними поняттями.</p> <p>ФК 3. Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету «мистецтво» та «музичне мистецтво», структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності.</p> <p>ФК 4. Володіння виконавськими (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційними, артистичними вміннями; демонстрування виконавської надійності.</p> <p>ФК 5. Здатність застосовувати елементи дослідницького пошуку (анотації до музичних творів, аналіз, розробка питань для анкетування, тестування) з метою підвищення ефективності мистецько-педагогічної діяльності.</p> <p>ФК 6. Здатність відчувати і демонструвати емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до творів мистецтва, здійснювати активне сприймання, запам'ятовування, збереження, відтворення і</p>	<p>загальноосвітніх навчальних закладах, позашкільній роботі з учнівською молоддю.</p> <p>ПРН 11. Забезпечує органічне поєднання в освітньому процесі науково-інноваційну, навчальну та виховну діяльність.</p> <p>ПРН 12. Виявляє моральну та естетичну спрямованість з метою утвердження ідеалів Добра і Краси в фаховій діяльності вчителя</p> <p>ПРН 13. Демонструє інтегровані професійні вміння (гра на музичних інструментах, спів, диригування); здатність до музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів; артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію)</p> <p>ПРН 14. Володіє сукупністю гностичних, проєктувальних, комунікативних, організаторських умінь; вміє адаптувати методи навчання й виховання до учнів з особливими потребами.</p> <p>ПРН 15. Виявляє здатність до самоактуалізації, саморозвитку та самокорекції у процесі мистецької й музично-педагогічної діяльності.</p> <p>ПРН 16. Демонструє вміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації</p>		
--	--	--	--

<p>художньо-педагогічне трактування змісту і смислу творів музичного мистецтва.</p> <p>ФК 7. Здатність здійснювати добір методів і засобів діагностування, корекції особистісного і музичного (художнього) розвитку учнів, педагогічного супроводу процесів соціалізації та професійного самовизначення художньо обдарованих учнів.</p> <p>ФК 8. Здатність формувати в учнів предметні (спеціальні) компетентності: сприймання, творення, інтерпретування та оцінювання творів музичного мистецтва, орієнтування в мистецьких процесах минулого і сучасного, володіння способами вираження думок, почуттів через художньо-творчу діяльність, розвиток власної національної культурної ідентичності в сучасному полікультурному світі, збереження і поширення національних мистецьких цінностей.</p> <p>ФК 9. Уміння свідомо обирати шляхи вирішення непередбачуваних задач і проблем у сферах музично-педагогічної діяльності.</p> <p>ФК 10. Відповідальність за забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності</p>	<p>музично-педагогічних ситуацій.</p> <p>ПРН 17. Володіє елементами логічного і образного мислення, здатний до аналізу, виділення головного і синтезу в навчально-виховній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва.</p> <p>ПРН 18. Здатний планувати навчально-виховну діяльність учнів (календарні, річні, перспективні плани), розробляти та редагувати тексти професійного змісту державною мовою. Володіє іноземною мовою з метою здійснення міжнаціональних культурних зв'язків.</p> <p>ПРН 19. Має навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових та інноваційних технологій); вміє опановувати педагогічний та творчий досвід зарубіжних навчальних закладів мистецького спрямування.</p> <p>ПРН 20. Здатний забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності.</p> <p>ПРН 21. Здатний застосовувати сучасні педагогічні технології, в тому числі й музично-інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти, закладах мистецької позашкільної освіти.</p> <p>ПРН 22. Здатний</p>		
--	--	--	--

	<p>застосовувати методи діагностування та оцінювання досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів їх соціалізації.</p> <p>ПРН 23. Забезпечує органічне поєднання в освітньому процесі інноваційної, навчальної, виховної та творчої діяльності.</p>		
--	---	--	--

5. Зміст навчальної дисципліни «Педагогіка».

План вивчення дисципліни.

Модуль 1. Засоби цифрової підготовки

Змістовий модуль 1. Засоби цифрової підготовки.

Інформаційне суспільство, інформаційна діяльність та цілі сталого розвитку. Інформаційна і медіа грамотність, цифрова компетентність студента. Засоби інформатизації освіти.

Організація персонального навчального середовища (персональної освітньої мережі). Цифрові інструменти для навчання. Відкритий інформаційний простір. Електронні освітні ресурси.

Тема 2. Мережеві освітні технології.

Інтернет. Структура Інтернету. Передавання даних у мережі Інтернет. Застосунки та інструменти пошуку в Інтернеті. Основи інформаційної безпеки та медіаграмотності.

Безпека в мережі. Спеціалізовані мережеві засоби. Основи захисту даних у комп'ютерних системах. Інтелектуальна власність, авторське право, ліцензії Creative Commons та цифровий імідж освітян.

Тема 3. Єдине інформаційне освітнє середовище.

Електронна педагогіка. Електронне навчання. Електронний підручник. Особливості реалізації перевернутого навчання. Формування критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці засобами доповненої та віртуальної реальності. Спільноти допитливих. Засоби продуктивного самооцінювання та організації навчальної діяльності (портфоліо).

Засоби візуалізації навчального матеріалу та опрацювання медіа інформації. Інфографіка як форма наочності. Ментальні карти. Скрайбінг, комікси. Основні підходи до розробки електронних освітніх ресурсів. Засоби опрацювання універсального дизайну.

Поняття про інформаційно-освітнє середовище (ІОС). Принципи створення єдиного інформаційного освітнього середовища. Створення персонального навчального середовища. Розробка освітніх мультимедійних ресурсів (аудіо, відео, анімації, текстова та таблична інформація).

Тема 4. Мобільне, дистанційне та змішане навчання.

Особливості e-learning, засоби реалізації дистанційного та змішаного навчання. Дистанційне заняття. Вимоги до дистанційного курсу. Моделі дистанційного та змішаного навчання.

Характеристики продуктивної взаємодії викладача та студента в умовах мобільного e-learning. Проект Moodle. Порівняння традиційної та дистанційної освіти. Система дистанційної освіти Moodle.

Тема 5. Відриті освітні ресурси для спільної роботи над проектами.

Відриті освітні ресурси, MOOCs. Європейська цифровізація культурної спадщини. Цифрові технології в проектній освітній діяльності. Розробка проектів в Google документах. Сервіси Web 2.0 та Web 3.0. Педагогічне колесо для ефективної інтеграції цифрових технологій в освіту. Хмарні застосунки для спільного опрацювання медіа контенту.

Модуль 2. Педагогіка

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки.

Тема 1. Педагогіка як наука. Загальна характеристика педагогічної професії.

Педагогіка як галузь наукового знання про виховання, навчання, освіту людини. Основні *етапи* розвитку педагогіки: донауковий; виникнення теоретичних концепцій виховання, освіти; розвиток науки як системи. Об'єкт педагогіки – явища дійсності, які обумовлюють позитивні зміни, розвиток людського індивідууму. Предмет педагогіки – проектування, теоретична і методична розробка цілісного педагогічного процесу, спрямованого на розвиток, формування особистості в умовах її навчання, виховання, самовдосконалення.

Структура педагогічної науки: загальна педагогіка, вікова, професійна, дефектологія (сурдо-, тифло-, олигофренопедагогіка, логопедія), порівняльна, етнопедагогіка, історія педагогіки, методики тощо. Зв'язок педагогічної науки з іншими науками: філософією, психологією, фізіологією, кібернетикою, медициною та ін.

Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта, розвиток, формування. Використання педагогічною наукою міждисциплінарних понять: людина, індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність, діяльність, спілкування, соціалізація, індивідуалізація.

Визначальні фактори розвитку особистості: спадковість, середовище (макро-, мезо-, мікро-, інформаційно-технічне середовище), виховання і активність особистості в особистому розвитку та формуванні. Людина, її життя як найвища цінність суспільства.

Система освіти в Україні згідно Закону України «Про освіту». Нормативні засади державної політики в сфері загальної середньої освіти: Закон України «Про освіту», концепція «Нова українська школа».

Методологічні основи педагогіки як науковий фундамент, з позицій якого дається пояснення основних педагогічних явищ і розкриваються їх закономірності. Рівні методології педагогічної науки: філософська методологія, загальнонаукова методологія, конкретно-наукова методологія тощо. Науково-

педагогічне дослідження, його рівні (емпіричний, теоретичний, методологічний) та методи (загальнонаукові й конкретно-наукові).

Загальна характеристика педагогічної професії: виникнення та становлення педагогічної професії, її своєрідність, перспективи розвитку.

Сутність, структура, функції, види, особливості педагогічної діяльності.

Тема 2. Педагогічна майстерність учителя, її складові. Педагогічне спілкування.

Особистість учителя. Психолого-педагогічні вимоги до особистості вчителя, його права та обов'язки. Професійна компетентність учителя, її компоненти.

Педагогічна майстерність вчителя. Компоненти педагогічної майстерності. Педагогічна культура вчителя та її компоненти (професійне знання та педагогічне мислення, професійні уміння, педагогічні цінності). Професійні здібності. Педагогічна техніка. Внутрішня техніка вчителя (формування вмінь психотехніки, уяви майбутнього вчителя, оцінка своїх емоцій та управління ними, аналіз і управління фізичним станом свого організму). Зовнішня техніка вчителя (культура зовнішнього вигляду, мімічна й пантомімічна виразність, техніка мовлення учителя).

Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види. Педагогічне спілкування як діалог. Контакт у педагогічному діалозі. Структура педагогічного спілкування. Стель педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічній взаємодії. Формування комунікативних умінь учителя. Педагогічний такт вчителя.

Шляхи формування педагогічної компетентності та професійної майстерності.

Змістовний модуль 2. Теорія виховання.

Тема 1. Сутність процесу виховання. Принципи виховання.

Виховання як спеціально організований процес, який забезпечує взаємодію індивіда з оточуючим світом, формування його ставлення до дійсності: до людей, себе, сім'ї, праці, держави, природи, світу речей тощо.

Закономірності процесу виховання: виховання людини детерміновано соціальними умовами розвитку, соціальною дійсністю. Людина привласнює соціально-історичний досвід із врахуванням своєрідності, специфіки потреб, мотивів, інтересів, тобто психічних процесів, функцій особистості в суспільстві, сім'ї, кола друзів, тощо. Виховний процес являє собою постійну трансформацію зовнішніх впливів на внутрішні процеси особистості. Тому чим значніший вплив на свідомість, почуття, волю особистості, і чим вище її активність, тим вища результативність процесу. Діяльність та спілкування індивіда – основа виховного процесу. Чим доцільніше організована діяльність вихованців, чим розумніше будується їх спілкування, тим ефективніше виховний процес.

Особливості виховного процесу, його відмінності від процесу навчання. Виховання – процес багатфакторного впливу на особистість (сім'я, ровесники, засоби масової інформації тощо). Концентричність організації впливу на індивідуум. Віддаленість наслідків виховного впливу. Безперервність

виховного процесу. Варіативність наслідків виховного впливу. Єдність виховання і самовиховання.

Структурні компоненти процесу виховання: цільовий, змістовний, операційно-діяльнісний, аналітико-результативний. Наказ МОН України «Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» щодо застосування проектно-технологічного підходу у вихованні.

Мета виховання як ідеальне передбачення його результатів, її конкретно-історичний характер. Об'єктивні передумови всебічного гармонійного розвитку особистості як мети (ідеалу) сучасного виховання, яка передбачає фізичне, розумове, моральне, естетичне, трудове, економічне, правове, екологічне виховання, духовний розвиток людини, виховання громадянина, його національної самосвідомості. Закон України «Про освіту» щодо мети повної загальної середньої освіти.

Етапи процесу виховання: формування позитивних мотивів школярів у процесі усвідомлення ними мети діяльності, необхідності залучення до оволодіння загальнолюдськими цінностями; засвоєння соціального досвіду, знань, необхідних для оволодіння головними сферами життєдіяльності людини, вироблення певного ставлення до них, тобто становлення у вихованця позиції, оцінок; організація діяльності та спілкування дитини, які формують досвід її поведінки; оцінка вихователем та самооцінка вихованцем результатів конкретних вчинків, подальше проектування бажаної поведінки, оволодіння вихованцем способами самовдосконалення, корекція діяльності та спілкування.

Поняття про принципи виховання. Обумовленість визначення принципів закономірностями процесу виховання та вимогам суспільства до його мети, змісту, методів. Характеристика принципів: принципу гуманізації виховання, врахування вікових та індивідуальних особливостей школярів, виховання в діяльності та спілкуванні, принципу національного виховання, принципу стимулювання суб'єкта до самовиховання, акмеологічного принципу, принципу цілісного підходу до виховання, принципу технологізації.

Тема 2. Зміст виховання.

Моральне виховання як цілеспрямований процес організації різнобічної діяльності учнів, їх спілкування, спрямований на оволодіння школярами моральною культурою, яка визначає ставлення їх до навколишнього світу.

Моральна культура – це компонент духовного життя людини, який характеризує її досягнення в оволодінні основами моралі як сукупності принципів, вимог, норм, правил, які регулюють поведінку особистості в усіх сферах її життя.

Завдання морального виховання – формування моральної культури.

Моральні норми, вимоги. Основні моральні категорії: добро, обов'язок, совість, гідність, справедливість.

Моральні ставлення: до Батьківщини (патріотизм), до інших країн і народів (культура міжнародних відношень); до суспільних здобутків, праці (працьовитість); охорони природи, матеріальних цінностей суспільства (бережливість та ін.); до виконання своїх обов'язків (дисциплінованість); до

самого себе, до інших людей (чесність, скромність, товариськість, почуття особистої гідності тощо).

Культура поведінки як сукупність сформованих соціально-значущих якостей особистості, повсякденних вчинків людини в суспільстві, що передбачає дотримання основних вимог і правил людського співжиття (культура спілкування, культура мови, культура зовнішності, побутова культура). Правила етикету.

Шляхи морального виховання.

Формування наукового світогляду. Поняття про світогляд як узагальнену систему поглядів, переконань, ідеалів, у яких людина виражає своє ставлення до оточуючого її природного та соціального середовища, самої себе.

Характеристика структурних елементів світогляду: знань, поглядів, переконань, вчинків, дій людини.

Вікові можливості оволодіння світоглядом.

Основні шляхи формування світогляду учнів: оволодіння науковими знаннями (забезпечення глибини в розкритті фактів, явищ, виявлення причин, здійснення між предметних зв'язків); використання методів навчання, які спонукають учнів до самостійної пізнавальної діяльності, пробудження емоційного ставлення до процесу пізнання, формування переконань, самореалізації особистості; організація досвіду поведінки суб'єкта, створення ситуацій, які вимагають виявлення позицій, переконань особистості; приклад педагога, його соціальна і професійна позиція.

Громадянське виховання. Громадянськість як інтегративна риса особистості, що характеризується системою її ставлення до держави, державної влади, народу, законів, норм життя, турботою про благополуччя своєї країни, збереження людської цивілізації. Поняття про громадянське виховання, його завдання.

Зміст громадянського виховання. Значення виховання патріотизму, культури міжнаціональних відносин.

Зміст поняття «патріотизм»: любов до Вітчизни, усвідомлення її величі і слави, відчуття свого духовного зв'язку з нею, почуття національної гідності, укріплення практичними справами могутності і незалежності Батьківщини; прихильність до місця, де людина народилася і виросла; повага до рідної мови, повага до історичного минулого, традицій, турбота про інтереси батьківщини, пошана до конституції України, державних і національних символів, Державного гімну. «Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді» про патріотичне і громадянське виховання як стрижневі, основоположні виховні напрями (мета, завдання, принципи та шляхи реалізації).

Зміст поняття «культура міжнаціональних відносин»: додержання певного такту, взаємної поваги людей різних національностей, повага до мови, звичаїв, традицій інших народів, вияв інтересу до досягнень культури і життя інших держав, народів; прагнення розвивати загальнолюдські цінності.

Шляхи формування: розвиток потреби особистості у формуванні патріотизму, культури міжнаціональних відносин, збагачення школярів

знаннями, розвиток їх мислення, почуттів, пов'язаних з любов'ю і відданістю батьківщині, культурою міжнаціональних відношень (всебічне вивчення рідного краю, історії, досягненнями в різних галузях науки та ін.); формування поглядів, переконань) використання цікавого фактичного матеріалу, змістовної інформації, позитивних прикладів патріотизму, створення виховних ситуацій, в яких необхідно відстоювати свої погляди, висловлювати власну позицію); організація практичної діяльності (організація суспільно корисної діяльності, охорони природи рідного краю, туристсько-краєзнавча робота, пошукова робота учнів і ін.).

Правова культура і попередження правопорушень у дитячому середовищі. Ознайомлення школярів з правами і обов'язками громадянина, з основними нормативно-правовими документами (Міжнародні документи «Конвенція про права дитини», яку прийняла Генеральна Асамблея ООН (1989 р.), «Резолюція про права людини» (1989 р.) та ін.).

Формування політичної культури. Політична культура як одна із сфер духовного життя людини, що характеризує досягнення в засвоєнні політичних знань, умінь, норм і традицій політичної діяльності, які дозволяють індивіду регулювати свої політичні дії, поведінку.

Завдання формування політичної культури школярів: виховання в учнів інтересу до політики, політичних знань, політичної літератури, історичних документів; виховання потреби в політичній самоосвіті; формування вмінь аналізувати й оцінювати суспільно-політичні події, які відбуваються в країні, світі; сприяння засвоєнню учнями політичних норм, цінностей, традицій своєї країни; виховання потреби брати участь у суспільно-політичній діяльності; виховання єдності мотивів, знань, переконань, слова і діла як основи політичної культури.

Формування політичної культури у процесі вивчення різних навчальних предметів (історії, географії, рідної мови, літератури тощо). Виховна позаурочна робота: читання і обговорення газетних і журнальних статей, бесіди, усні журнали, політичні клуби, конкурси коментаторів, круглі столи, прес-конференції, заочні подорожі, години запитань і відповідей, конференції, диспути, політичні вікторини, прес-центри; лекторії, мітинги, зустрічі, випуск газет, клуби юних парламентарів, теледебати, шкільні політичні театри та ін.

Трудове виховання як процес формування готовності школярів до трудової діяльності, що передбачає: теоретичну підготовку (оволодіння системою знань про працю); практичну (оволодіння системою як загально трудових умінь і навичок, так і спеціальних), психологічну підготовку формування мотивів, потреб, позитивного ставлення до праці, виховання культури праці.

Значення праці як джерела матеріального і духовного багатства суспільства, праця як обов'язок людини, основа її розвитку.

Види трудової діяльності школярів: навчальна праця, трудове навчання, суспільно корисна праця, продуктивна праця, самообслуговування.

Вимоги до організації праці учнів: підпорядкованість навчально-виховним завданням освіти; розвиток позитивної мотивації, ініціативи, творчої

самостійності, посильність, наукова організація праці, своєчасна оцінка результатів.

Професійна орієнтація школярів (професійне самовизначення особистості) та її компоненти: профорієнтація, профконсультація, профвибір, соціально-професійна адаптація.

Економічне виховання як процес підготовки школярів до економічного життя в суспільстві та формування економічної культури особистості.

Напрями економічного виховання: оволодіння базовими економічними знаннями; уміннями орієнтуватися в конкретних обставинах, здійснювати критичний аналіз ситуацій і приймати відповідні рішення та ін.; створення ситуацій, імітуючи взаємодію суб'єктів у економічній діяльності.

Екологічне виховання як процес формування в суб'єкта свідомого ставлення до оточуючого природного середовища з метою охорони і раціонального використання природних ресурсів.

Екологічні цінності: самоусвідомлення і переживання своєї єдності з природою, любов і дбайливе ставлення до всього живого на Землі; обмеження власних споживацьких потреб і контроль за своєю практичною поведінкою в довкіллі, дбайливе й економне ставлення до природних ресурсів і національних багатств.

Напрями виховання: формування позитивного ставлення до збереження природи, її біосфери, тропосфери, літосфери, гідросфери; збагачення знаннями про фактори, що впливають на рівновагу в природі: вуглевод і вуглекислий газ; аерозолі та ін.; організація природоохоронної діяльності (охорона краси довкілля, лісових тварин, птахів, мурашок; участь у захисті природи від забруднення), рух зелених.

Форми організації екологічного виховання. Шкільні мікрозаказники: ботанічні, зоологічні, ландшафтні. Клуби «Рідна природа», «Наш край». Навчальна екологічна стежка. Шкільне лісництво. Екскурсії в природу. Екологічні курси та ін.

Естетичне виховання як процес формування у школярів естетичної культури, що передбачає засвоєння індивідом естетичних знань, смаків, ідеалів, розвиток здібностей до естетичного сприймання явищ дійсності, творів мистецтва, розвиток творчих нахилів, виховання потреби вносити прекрасне в оточуючий світ, зберігати його.

Значення естетичного виховання.

Зміст естетичного виховання: формування естетичного сприйняття дійсності, естетичних почуттів, естетичних суджень, ідеалів естетичного смаку, організація естетичної діяльності.

Шляхи естетичного виховання школярів: естетичне виховання в навчальній діяльності, організація естетичного виховання у позакласній та позашкільній роботі, створення естетичного шкільного середовища, естетична культура вчителя, сім'ї, естетичне самовиховання. Роль національної культури в естетичному вихованні школярів. Новаторський досвід у справі естетичного виховання.

Фізичне виховання як процес організації активної різнобічної фізкультурно-оздоровчої діяльності, спрямованої на розвиток, укріплення організму індивіда, вироблення санітарно-гігієнічних навичок, здорового способу життя.

Завдання фізичного виховання: сприяння зміцненню здоров'я, загартовуванню організму, підвищенню працездатності; формування рухових умінь і навичок; збагачення учнів системою знань у галузі фізичної культури, спорту, гігієни; розвиток фізичних якостей, виховання вольових і моральних якостей, свідомого ставлення до власного організму; забезпечення єдності фізичного, розумового, морального, трудового, естетичного виховання.

Засоби фізичного виховання: фізичні вправи (гімнастика, спортивна гра, туризм), оздоровчі сили природи (сонячне опромінення, повітряні і водняні процедури); гігієнічні фактори (режим праці та відпочинку, харчування, оптимальна площа спортивних залів, вологе прибирання, провітрювання).
Форми організації фізичного виховання: уроки фізичної культури, оздоровчо-гігієнічна робота в режимі навчального дня, самостійні заняття учнів, позакласна та позашкільна робота з фізичного виховання. Методи фізичного виховання: освіта і переконання, позитивний приклад; заохочення, методи фізичного самовдосконалення.

Тема 3. Методи виховання.

Методи виховання як способи цілеспрямованої організації діяльності учасників виховного процесу, спрямованої на реалізацію цілей, завдань, змісту цього процесу, вивчення його результатів.

Різні підходи до класифікації методів. Характеристика методів формування свідомості (освічення, навіювання, переконання, приклад). Основні прийоми реалізації методів формування свідомості: розповідь, лекція, бесіда, диспут, конференція. Умови ефективного використання методів формування свідомості. Методи організації діяльності та формування досвіду громадської поведінки (привчання, вправи, доручення, виховні ситуації, вимоги). Методи стимулювання і корекції поведінки (заохочення, покарання, змагання). Методи самовиховання (самоспостереження, самоаналіз, самоконтроль). Оптимальний вибір методів. Новаторський досвід використання методів виховання.

Тема 4. Учніський колектив.

Поняття про виховний колектив, його ознаки, функції. Розробка теорії колективу в працях вітчизняних педагогів (А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський). Види і структура учнівського колективу. Динаміка розвитку колективу, його етапи. Шляхи згуртування учнівського колективу: сумісна колективна діяльність, постановка перспектив, накопичення і розвиток традицій колективного життя, робота з активом, з тими, хто організує діяльність, використання методу паралельної дії.

Провідні відносини, які формуються у колективі як механізм процесу соціалізації особистості, розвитку колективу. Ставлення до вихованця в колективі як до суб'єкта особистого розвитку. Створення психологічно комфортної атмосфери в колективі, яка забезпечує розвиток і саморозвиток

школярів, удосконалення міжособистісних стосунків. Проблема самоврядування і самодіяльності в колективі.

Дитячі та юнацькі громадські організації, їх місце і роль у системі виховання.

Тема 5. Родинне виховання.

Сім'я як інститут суспільного виховання, її вплив на розвиток дитини. Традиційні особливості української родини (рівноправність чоловіка і жінки в сім'ї, культ роду, чистоплотність, естетизація побуту, працьовитість, душевність).

Особливості змісту родинного виховання: розумового, морального, трудового, естетичного, економічного, фізичного.

Цінності сімейного життя: подружня вірність, піклування про дітей, піклування про батьків і старших у сім'ї, злагода та довір'я між членами сім'ї, гармонія стосунків поколінь у сім'ї, допомога слабшим членам сім'ї, спільність духовних інтересів членів сім'ї; здоровий спосіб життя, культ праці, охорона традицій, гостинність та ін.

Етапи розвитку сім'ї. Кризи сім'ї, їх вплив на дітей. Стилі батьківсько-дитячих відносин. Методи виховання в сім'ї.

Педагогічні умови успішності родинного виховання: знання батьками своїх дітей; особистий приклад батьків; спільна діяльність, розумне спілкування; педагогічна культура батьків.

Змістовний модуль 3. Дидактика.

Тема 1. Сутність процесу навчання. Закономірності, принципи і правила навчання.

Дидактика як розділ педагогіки, який розробляє теорію освіти і навчання. Мета і завдання, актуальні проблеми дидактики. Основні категорії.

Процес навчання як компонент цілісного педагогічного процесу, котрий передбачає взаємодію вчителя й учнів, у процесі якої здійснюється засвоєння системи наукових знань, необхідних способів діяльності, емоційно-ціннісне і творче ставлення до оточуючої дійсності, загальний розвиток індивіда.

Навчання як двобічний процес, що включає діяльність учителя (викладання) й учнів (учіння). Викладання – цілеспрямована діяльність учителя, спрямована на організацію учіння школярів: дидактичне проектування (конкретизація мети, завдань, змісту, методів, засобів); формування позитивної мотивації; організація сприйняття, усвідомлення, закріплення, застосування знань, способів діяльності; контроль і оцінка результатів процесу. Учіння як процес усвідомлення мети, завдань навчання, сприйняття, усвідомлення, закріплення, застосування знань і способів діяльності; самоконтроль і самооцінка. Проблема формування позитивних мотивів навчання в сучасній школі.

Освітня, виховна і розвивальна функції навчання.

Самоосвіта як процес організації засвоєння системи знань, способів діяльності учнів. Структура процесу самоосвіти: планування, завдань, визначення змісту, відбір методів, форм, засобів організації і самонавчання, самоконтроль, самоаналіз результатів.

Основні закономірності навчання. Характеристика принципів навчання: виховуючого навчання, зв'язку навчання з життям, науковості, труднощі й доступності, систематичності і системності в навчанні; міцності засвоєння знань, умінь, навичок; формування позитивної мотивації навчально-пізнавальної діяльності, активності та самостійності учнів; індивідуального підходу до учнів, наочності, оптимізації навчального процесу. Правила навчання. Інклюзивна освіта, особливості організації навчання різних категорій дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 2. Зміст освіти.

Поняття про зміст освіти, різні підходи до його визначення. Теорії формальної і матеріальної освіти. Прагматична теорія змісту освіти (Д. Д'юї, У. Кілпатрик). Компоненти змісту освіти: знання, способи діяльності, досвід творчої діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення. Навчальні предмети як головні засоби реалізації змісту освіти.

Вимоги до відбору змісту освіти: спрямованість освіти на реалізацію мети всебічного розвитку особистості; забезпечення гуманізації освіти, наукова і практична значущість змісту, відповідність складності до вікових особливостей, єдність змістовного та процесуального боків навчання, структурна єдність змісту.

Закон України «Про освіту», Концепція «Нова українська школа» щодо спрямованості змісту освіти на формування ключових компетентностей (вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність тощо).

Державні стандарти загальної середньої освіти. Державні нормативні документи, які відображають зміст освіти в школі. Навчальний план, його інваріантна та варіативні частини. Навчальні програми. Підручники і посібники. Творчий підхід учителя до використання навчальних планів, програм, інших нормативних документів у навчальному процесі.

Тема 3. Види навчання.

Характеристика догматичного, пояснювального, проблемного, програмованого, модульно-рейтингового, комп'ютерного, дистанційного навчання.

Концепція розвивального навчання Л.В. Занкова: провідна роль навчання в розвитку школяра, принципи розвивального навчання: провідна роль теоретичних знань у навчанні, навчання на високому рівні труднощі; вивчення матеріалу швидким темпом, усвідомлення школярами процесу учіння.

Теорія змістовного узагальнення В.В. Давидова: формування повноцінного індуктивно-дедуктивного мислення (від абстрактного до конкретного і від конкретного до абстрактного з пріоритетом першого), науково-теоретичний зміст навчальних предметів, поступове освоєння учнями

окремих елементів навчальної діяльності для самостійного виконання; широке використання колективних форм роботи школярів.

Теорія поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін). Етапи формування розумових дій: ознайомлення з метою дії, створення необхідної мотивації; складання схеми орієнтованої основи дії; виконання дії як «зовні мовної»; формування дії як «зовнішньої мови про себе»; виконання дії як внутрішня мова.

Концепція активізації пізнавальної діяльності школярів (В.І. Лозова, Т.І. Шамова, Г.І. Щукіна).

Концепція педагогіки співробітництва, яка передбачає формування позитивного ставлення учнів до навчання, забезпечення навчання без примушення, ідею важкої мети, ідею опори, ідею вільного вибору, ідею випередження у навчанні, ідею самоаналізу та ін.

Концепція «Нова українська школа» щодо сутності, принципів та шляхів реалізації «педагогіки партнерства».

Авторські дидактичні системи (Н.П. Гузика, Н.Н. Палтишева та ін.).

Тема 4. Методи навчання.

Поняття про методи, прийоми, засоби навчання. Методи навчання – це впорядковані способи взаємозв'язаної діяльності вчителя й учнів, які спрямовані на розв'язання навчально-виховних завдань. Прийом навчання – окремі операції, дії вчителя або учнів, які забезпечують спосіб засвоєння змісту освіти. Засоби навчання – те, за допомогою чого здійснюється навчання: предмети (реальні, образні, символічні), процеси, які є джерелом навчальної інформації та інструментами для її засвоєння (книги, словники, слово, наочні посібники), технічні засоби (візуальні, аудіовізуальні), дидактичні пристрої (репетитори, тренажери), інформаційні засоби навчання.

Проблема класифікації методів навчання: за джерелами придбання знань, за характером самостійної пізнавальної діяльності учнів, за логікою пізнання; бінарні методи. Характеристика окремих методів: усного викладу, бесіди, диспуту, роботи з книгою, методу драматизації, дидактичної гри; наочних і практичних методів навчання. Особливості пояснювального, репродуктивного, евристичного, дослідницького методів.

Оптимальний вибір методів і прийомів навчання. Технології навчання як сукупність, система методів, прийомів, процесів, які дозволяють одержати задані результати: особистісно-орієнтоване навчання, проектна технологія навчання.

Тема 5. Форми організації навчання. Урок у сучасній школі.

Форми навчання як цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, яка характеризується розподілом навчально-організаційних функцій, добором і послідовністю ланок навчальної роботи, режимом – часовим і просторовим. Розвиток організаційних форм навчання в історії педагогіки: індивідуальне, індивідуально-групове, белл-ланкастерська. Дальтон-план, мангеймська.

Способи організації навчальної діяльності учнів: колективна, групова, індивідуальна, парна робота.

Класно-урочна форма навчання, її основні ознаки. Проблема класифікації уроків за етапами навчання, за дидактичними цілями, за методами навчання та ін. Структура уроку. Характеристика уроку засвоєння наукових знань або знань про способи діяльності; уроку закріплення; удосконалення, узагальнення, систематизації наукових знань і знань про способи діяльності; уроку засвоєння способів діяльності (інтелектуальних і практичних умінь і навичок); уроку контролю та оцінки рівня засвоєння змісту освіти; комбінованого уроку. Поняття «сучасний урок».

Характеристика нестандартних уроків (уроки змістовної спрямованості, на інтегрованій основі, міжпредметні, суспільного огляду знань, комунікативної спрямованості, уроки – змагання, театралізовані, уроки – рольові ігри, уроки – дослідження, уроки – подорожі, уроки з різновіковим складом учнів).

Основні вимоги до уроку: виховні, дидактичні, психологічні, гігієнічні. Шляхи підвищення ефективності уроку: використання сучасних засобів навчання; звернення до особистості учня, його мотиваційної сфери; індивідуальний підхід до учнів тощо.

Технологія підготовки вчителя до уроку: педагогічний аналіз результатів попереднього уроку, цілепокладання і планування нового; планування організації взаємодіяльності на уроці, контролю і самоконтролю.

Аналіз уроку, види аналізу.

Домашня робота школярів, її види, вимоги до організації.

Факультативи. Практикуми та семінари.

Екскурсія як форма організації навчання. Предметні гуртки, наукові товариства. Олімпіади, конкурси, виставки творчих робіт учнів.

Форми і методи індивідуальної роботи з обдарованими та невстигаючими: індивідуальні заняття, консультації, індивідуальна домашня робота та ін.

Тема 6. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.

Поняття про контроль, його основні функції. Завдання контролю: встановлення готовності школярів до сприйняття та засвоєння нових знань; одержання інформації про характер самостійної роботи учнів у процесі навчання: виявлення труднощів, помилок школярів і причин їх виникнення; визначення ефективності організації навчання; оптимальності використання методів, форм; виявлення рівня засвоєння навчального матеріалу тощо.

Вимоги до контролю: об'єктивність, гласність, всебічність, диференційованість, різноманітність форм, етичність ставлення до школяра, підготовка школярів до перевірки оцінювання їх знань, умінь. Види контролю: попередній, поточний, періодичний, підсумковий, тематичний. Методи і форми контролю: спостереження, усне опитування, письмовий контроль, тестовий, програмований, самоконтроль, заліки, екзамени.

Попередження і подолання неуспішності школярів.

Тема 7. Формування позитивного ставлення учнів до навчання.

Етимологія понять «мотив», «мотивація». Види мотивів. Джерела мотивації навчання: усвідомлення й прийняття учнем суспільної потреби

навчання, формування в учнів особистісних потреб засвоєння навчального предмета, отримання задоволення від самого процесу навчання. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності школярів. Методи формування пізнавального інтересу: зміст навчального матеріалу, пізнавальна гра, аналіз життєвих ситуацій, створення ситуацій успіху в навчанні. Методи стимулювання обов'язку й відповідальності у навчанні: пояснення школярам суспільної та особистої значущості учіння; висування вимог, дотримання яких означає виконання ними свого обов'язку; заохочення до сумлінного виконання обов'язків; оперативний контроль за виконанням вимог, заохочення і в разі потреби – вказівки на недоліки, зауваження.

Формування пізнавальної активності особистості школяра як ключова проблема педагогіки. Сутність поняття «пізнавальна активність». Активність учнів у навчанні як вияв їх потреб, бажання самостійної пізнавальної діяльності. Види активності (потенційна, діяльнісна, виконавська, реконструктивна, творча, ситуативна, стійка). Рівні, показники та критерії пізнавальної активності школярів. Ознаки пізнавальної активності (допитливість, пізнавальний інтерес, енергійність, ініціативність, самостійність, інтенсивність). Активізація пізнавальної діяльності як застосування методів, засобів, форм навчання, що спонукають особистість до виявлення активності (формування позитивної мотивації, залучення школярів до самостійної пізнавальної діяльності, організація навчального спілкування, сприятливого мікроклімату в стосунках з учителями, однокласниками; робота, спрямована на оволодіння школярами загальнонавчальними вміннями, організація успіху школяра в навчанні та ін.).

Активні й інтерактивні методи навчання. Психолого-педагогічні умови забезпечення ефективності формування пізнавальної активності школярів у різних видах діяльності.

Тема 8. Питання управління закладами середньої освіти. Підвищення кваліфікації вчителів. Атестація педагогічних кадрів.

Управління як діяльність, спрямована на розробку рішень, організацію, контроль, регулювання об'єкта управління у відповідності з визначеною метою, аналіз і оцінка роботи системи освіти, її компонентів на основі достовірної інформації. Загальні принципи управління: демократизація і гуманізація, системність і цілісність, *автономія школи*, раціональна єдність централізації і децентралізації, єдність єдиноначальності й колегіальності, об'єктивність і повнота інформації.

Школа як педагогічна система і об'єкт наукового управління. Діяльність директора школи, педагогічної ради школи, учнівського комітету, громадських об'єднань; заступників директора школи, шкільного психолога, соціального педагога; органів класного і загальношкільного самоуправління.

Планування роботи школи.

Види контролю: тематичний, фронтальний, персональний, предметно-узагальнюючий, комплексно-узагальнюючий.

Педагогічний колектив школи, його особливості: специфіка професійної діяльності, її поліфункціональність, взаємодія з колективом школярів,

колективна відповідальність за результати діяльності, фемінізація колективу. Соціально-психологічний клімат у педагогічному колективі, конфлікти.

Інноваційні процеси в освіті. Створення сучасного освітнього середовища, зміна ставлення вчителя до учня в новій Українській школі. Надання вчителям академічної свободи та стимулювання їх до професійного зростання. Підвищення кваліфікації вчителів. Впровадження передового педагогічного досвіду, досягнень педагогічної науки в практику шкіл.

Методична робота в школі. Атестація педагогічних кадрів.

Модуль 3. Основи педагогічної майстерності

Змістовий модуль 1. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи.

Тема 1. Класний керівник. Завдання, форми та методи виховної роботи в школі. Планування виховної роботи класного керівника.

Класний керівник: функції та основні завдання роботи. Права і обов'язки класного керівника. Значення виховної роботи в школі. Форми та методи організації виховної роботи. Планування виховної роботи класним керівником. Види планів виховної роботи класного керівника. Діалогічні форми та методи спілкування: диспути, дискусії, полеміка, бесіда, дебатів. Методика підготовки, організації та проведення бесід, диспутів, дебатів.

Тема 2. Організація та проведення квестів, свят, КВК, усних журналів, заочних подорожей, екскурсій.

Квест, свято, КВК як форми виховної роботи в школі. Особливості підготовки квестів, свят, КВК. Усний журнал як форма виховної роботи: сутність, цілі, завдання, значення. Види усних журналів. Заочна подорож і екскурсія як форми виховної роботи: сутність, завдання, значення. Види заочних подорожей та екскурсій. Особливості підготовки й проведення усних журналів і заочних подорожей різних видів, екскурсій.

Тема 3. Методика підготовки та проведення конкурсів, конференцій, круглих столів, зустрічей, новітніх форм виховної роботи в школі.

Конференції, круглі столи, зустрічі, конкурси як форми організації виховної роботи в школі. Види конференцій. Особливості підготовки та проведення конференцій різних видів. Цілі та завдання круглих столів і зустрічей. Виховний проект у школі: сутність та етапи проведення. Тренінг як форма виховної роботи зі школярами. Особливості підготовки та проведення тренінгів. Характеристика інших новітніх форм виховної роботи в школі: колажу, флешмобу, відкритого мікрофону, шкільного референдуму, майстер-класу тощо.

Тема 4. Організація та проведення КТС.

Колективна творча справа як ефективна технологія виховання особистості. Досвід І. Іванова в організації і проведенні КТС. Методика організації і проведення КТС в сучасній школі.

Тема 5. Особливості індивідуальної роботи класного керівника з різними категоріями дітей.

Робота класного керівника з дітьми, які мають обмежені фізичні можливості. Забезпечення роботи класного керівника з дітьми з неповних сімей. Поняття девіації. Причини виникнення девіацій. Типи девіацій. Шляхи роботи з дітьми девіантної поведінки. Шляхи попередження відхилень у поведінці дітей.

Тема 6. Зміст, форми та методи роботи учнівського самоврядування.

Шкільне самоврядування як орган управління якістю освіти. Проблеми організації роботи шкільного самоуправління. Зміст форми і методи роботи шкільного самоуправління. Структура шкільного самоуправління. Взаємодія шкільного самоуправління із педагогічним колективом.

Тема 7. Форми та методи роботи з батьками. Методика проведення батьківських зборів. Лекція для батьків.

Форми взаємодії школи з батьками: вивчення особливостей кожної сім'ї (структура, вік членів сім'ї, професія батьків, їх освіта, побутові умови, матеріальна забезпеченість та ін.), педагогізація батьків (бесіди, лекції, конференції, збори та ін.), участь батьків у виховній діяльності учнівського колективу. Значення батьківської просвіти для підвищення ефективності процесу виховання школяра. Форми і методи роботи з батьками. Організація і проведення батьківських зборів. Підготовка і проведення лекцій для батьків.

Модуль 4. Історія педагогіки

Змістовий модуль 1. Історія світової педагогічної думки.

Тема 1. Історія педагогіки як наука і навчальна дисципліна.

Значення курсу «Історія педагогіки» у професійній підготовці майбутніх вчителів. Історія педагогіки як навчальний предмет. Науковий апарат історії педагогіки: предмет історії педагогіки – процеси виникнення, становлення і розвитку основних педагогічних категорій «навчання», «виховання», «освіта», закономірності розвитку педагогічних систем та концепцій, а також – унікальний досвід освітньої і виховної практики.

Завдання, методологічна основа історії педагогіки. Основні методи досліджень в історії педагогіки. Джерельна база історико-педагогічних досліджень.

Тема 2. Школа і виховання у стародавньому світі та в епоху Середньовіччя.

Особливості виховання у первісному суспільстві. Виникнення шкіл у світовій цивілізації (педагогічні теорії). Організовані форми виховання в історії найдавніших країн Сходу.

Виховання і школа античному світі. У відомих рабовласницьких державах Стародавньої Греції та Римі у вихованні підростаючих поколінь було багато спільного, але існували і характерні відмінності, що породжувались рівнем їх економічного, політичного, культурного розвитку.

Давні філософи про формування особистості (Аристотель, Демокрит, Платон, Сократ, М. Квінтіліан).

Вплив раннього християнства на навчання і виховання. Освіта у Візантії та її вплив на європейську середньовічну педагогічну думку. Особливості системи виховання та освіти у Візантії. Школи християнських общин.

Епоха середньовіччя або феодалізму – це новий етап історичного розвитку в країнах Європи та Візантії. Ідеологічною твердинею феодалізму стали релігія і церква, які монополізували науку, мистецтво та освіту.

Особливості освіти та виховання у країнах середньовічного Сходу. Розвиток педагогічної думки та освіти в Західній Європі в Середні віки. Системи середньовічних шкіл: церковно-монастирська, лицарського виховання, школи для дівчат, освіта ремісників та торгівців.

Виникнення перших університетів у Західній Європі. Культура європейського Відродження. Гуманістичні ідеї освіти та виховання. Система освіти та виховання єзуїтів.

Тема 3. Школа і педагогіка у Нові та Новітні часи у Західній Європі.

Педагогічні ідеї Я.А. Коменського і його «Велика дидактика». Вчення Я.А. Коменського про школу. Дидактика Коменського. Устрій школи, запропонований Я.А. Коменським у його праці «Закони добре організованої школи».

Педагогічні погляди Дж. Локка. Теорія виховання джентльмена, запропонована Джоном Локком. Основні положення праці Локка «Думки про виховання».

Концепція виховання Ж.-Ж. Руссо. Принципи педагогічної системи Ж.-Ж. Руссо (принцип свободи, гуманізму, індивідуального підходу до дітей). Їх сутність на прикладі виховання Еміля за книгою «Еміль, або Про виховання».

Теорія елементарної освіти Й.Г. Песталоцці. Праці Й.Г. Песталоцці «Лінгард і Гертруда», «Як Гертруда вчить своїх дітей». Ідеї, які актуальні для сучасної вітчизняної педагогіки.

Принципи культуровідповідності та самодіяльності Ф.А.В. Дістервега як мета та обов'язкова умова освіти. Їх актуальність сьогодні.

Дидактичні принципи самостійності, допитливості, міцності, наочності у світовій педагогічній думці. Основні принципи виховання та навчання, розроблені й обґрунтовані Я.А. Коменським, Ж.-Ж. Руссо, Ф.А.В. Дістервегом. Порівняння їх з сучасними принципами навчання і виховання. Вікова періодизація Я.А. Коменського. Порівняння її з періодизацією Ж.-Ж. Руссо, Ф.А.В. Дістервега.

К.А. Гельвецій та його книга «Про людину, її розумові здібності та її виховання».

Педагогічні погляди Д. Дідро.

Педагогічні погляди Й.Ф. Гербарта.

Головні педагогічні ідеї А. Дістервега. Теорія розвивального навчання Ф.А.В. Дістервега. 33 правила навчання як шляхи реалізації розвивальних завдань шкільної освіти. Робота Ф.А.В. Дістервега «Керівництво до освіти німецьких учителів».

Традиції вальдорфської школи Р. Штайнера та їхнє сучасне продовження. Педагогічні погляди і практична спадщина М. Монтессорі.

Тема 4. Розвиток принципу природовідповідності у світовій педагогічній думці.

Принцип природовідповідності виховання утверджує необхідність виховувати дитину тільки згідно з пізнаними природними закономірностями її розвитку й світу природи в цілому. Тим самим заперечується волюнтаризм, свавілля у вихованні, наголошується, що виховання як цілеспрямований процес повинне обслуговувати «інтереси» природного особистісного розвитку дитини.

Сутність принципу природовідповідності виховання, розробленого Я.А. Коменським. Приклади обґрунтування принципу природовідповідності у «Великій дидактиці». Порівняння його з трактуванням, представленим в концепціях Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Ф.А.В. Дістервега. Сучасна інтерпретація принципу природовідповідності.

Змістовий модуль 2. Історія вітчизняної педагогічної думки.

Тема 5. Школа, освіта та педагогічна думка у Київській Русі та у XVI – XVIII ст.

Виникнення писемності й поширення грамотності. Перші школи Київської Русі, зміст і методи їхньої роботи. Навчальні книги. Прогресивна діяльність «майстрів грамоти». Педагогічні пам'ятники Київської Русі. Школа й педагогічна думка в період татаро-монгольського поневолення.

У XVI-XVII ст. прогресивно налаштовані православні міщани та шляхта, духовні особи, козацтво зрозуміли, що відродження духовності українців можливе за умов створення національної системи освіти та виховання. Певний вплив на формування освітньої справи в українських землях того часу мала західна епоха Відродження, яка породила ідеї гуманізму, демократизму. Це період виникнення таких закладів як Острозька академія, Львівська та Київська братські школи, Києво-Могилянська академія, Харківський колегіум тощо.

Представники української інтелігенції пропонували свої педагогічні концепції. Певний внесок у розвиток вітчизняної педагогічної думки XVI-XVIII ст. зробили Ю. Дрогобич, П. Русин, М. Смотрицький, П. Беренда, Є. Славінецький, С. Полоцький, Ф. Прокопович, Г. Сковорода.

Виникнення і роль у розвитку просвітництва братських шкіл: особливості навчання та виховання у Львівській та Київській братських школах. Вітчизняні педагогічні пам'ятки XVI-XVII ст. Система виховання у козацьких школах. Освітні реформи початку XVIII століття. Прогресивна роль у розвитку середньої освіти в Україні українських колегіумів. Особливості навчально-виховної діяльності в Острозькій школі. Видатні діячі Острозької академії та їх роль в розвитку вітчизняної освіти.

Структура та зміст освіти та виховання у Києво-братському колегіумі (до 1701 р.).

Харківський колегіум: структура, особливості навчально-вихованого процесу.

Педагогічні погляди і діяльність Ф. Прокоповича (1681-1736).

Тема 6. Становлення та розвиток вищої освіти в Україні. Педагогічна діяльність та погляди Г.С. Сковороди.

Життя та діяльність Г.С. Сковороди (1722-1794). Теорія «трьох світів» і «двох натур». Ідея природовідповідності Г.С. Сковороди. Г.С. Сковорода про розумове, моральне та трудове виховання. Вимоги до вчителя за Г.С. Сковородою.

Етапи становлення та розвитку Острозької школи-академії. Особливості організації навчально-виховного процесу в Києво-Могилянській академії.

Провідна роль Харківського університету та педагогічного інституту в розвитку культури на Слобожанщині. Особливості організації навчально-вихованого процесу у Харківському, Київському університетах у XIX ст.

Значення освітніх реформ 1863 р. для розвитку вищої освіти в Україні.

Заснування перших політехнічних інститутів в Україні.

Тема 7. Розвиток вітчизняної педагогічної думки та школи у XIX ст.

Період XIX ст. характеризується новими явищами в історії шкільної освіти і педагогічної думки в Україні. Соціально-політичні зміни XIX ст. об'єктивно сприяли створенню державної системи освіти, проведенню реформ початкової, середньої та вищої її ланок.

Особливості реформ 1804 року. Вітчизняна система освіти на початку XIX ст. Шкільна політика другої чверті XIX століття. Педагогічні погляди Т.Г. Шевченка (1814-1861). Просвітницько-педагогічна діяльність О.В. Духновича (1803-1865).

Реформування освіти у другій половині XIX ст. Організаційна й педагогічна діяльність М. Корфа (1834-1883). Педагогічні погляди та діяльність С.І. Миропольського (1842-1907). Шкільні реформи у 60-80-х роках XIX століття. Просвітницько-педагогічна діяльність Х.Д. Алчевської. Особливості організації вітчизняних шкіл для дорослих, заснованих приватною ініціативою.

Внесок у розвиток вітчизняної педагогічної думки прогресивних діячів другої половини XIX ст. – М.П. Драгоманова, М.І. Костомарова, П.О. Куліша, Б.Д. Грінченка, І.Я. Франка.

Ідея розвитку народної школи в Україні в працях Т. Шевченка, О. Духновича, М. Драгоманова, Л. Українки, І. Франка. Педагогічна діяльність Б. Грінченка.

Тема 8. Засновник педагогіки як науки К.Д. Ушинський.

Життя та педагогічна діяльність К.Д. Ушинського. К.Д. Ушинський про педагогіку як науку і як мистецтво. Питання виховання у педагогічній спадщині К.Д. Ушинського. Питання дидактики у педагогічній спадщині К.Д. Ушинського. Навчальні книги К.Д. Ушинського. К.Д. Ушинський про особистість вчителя та його підготовку. Педагогічна діяльність та погляди К.Д. Ушинського.

Тема 9. Освіта й педагогічна думка в Україні у XX ст.

Педагогічні погляди М.С. Грушевського. Педагогічна спадщина С.Ф. Русової. Вплив на розвиток вітчизняної педагогічної думки та шкільної практики педагогічних ідей та діяльності П.П. Блонського і С.Т. Шацького. Розвиток української системи освіти у напрямі соціального захисту дітей. Особливості розвитку соціальної педагогіки в Україні. Становлення національної освіти в Україні в 20-ті роки XX століття. Розвиток педагогічних інновацій в Україні у другій половині XX століття.

Тема 10. Принципи гуманізму та оптимізму у спадщині А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського.

Значення спадщини А.С. Макаренка в сучасних умовах. Основні періоди педагогічної діяльності А.С. Макаренка. Проблеми діалектики педагогіки й мети виховання в спадщині педагога. Учення про організацію колективу та виховання особистості в колективі та через колектив. Проблема трудового виховання особистості у творах А.С. Макаренка. Питання сімейного виховання у спадщині А.С. Макаренка.

Основні етапи практичної педагогічної діяльності В.О. Сухомлинського. Філософсько-педагогічні положення системи В.О. Сухомлинського. Погляди В.О. Сухомлинського на зміст виховання особистості школяра: а) розумове виховання; б) моральне виховання; в) трудове виховання; г) фізичне виховання; д) естетичне виховання. Гуманізм як провідний принцип педагогічної системи Сухомлинського. Опора на позитивне. Відмова від покарань. Формування людини-громадянина. Проблеми сімейного виховання у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського. «Серце віддаю дітям».

Модуль 5. Порівняльна педагогіка.

Змістовий модуль 1. Актуальні питання порівняльної педагогіки

Тема 1. Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань.

Історія виникнення порівняльної педагогіки. Основні етапи становлення та розвитку порівняльної педагогіки як самостійної галузі наукових знань. Внесок українських педагогів (С. Ананьїн, А. Готалов-Готліб, Г. Гринько, Я. Мамонтов, О. Музиченко, С. Русова) у розробку наукових засад порівняльної педагогіки.

Предмет, об'єкт та мета порівняльної педагогіки як науки та як навчального предмета. Характеристика завдань порівняльної педагогіки як самостійної галузі педагогічних знань. Методологічні засади та основні методи порівняльно-педагогічного дослідження. Місце порівняльної педагогіки в системі інших наук про людину.

Тема 2. Типи управління освітніми системами.

Актуальність й соціальна значимість проблеми управління освітою в сучасному світі. Процеси та явища, пов'язані з організацією та управлінням освітою: форми і методи управління, фінансування освіти, принципи організації мереж навчальних закладів, функції внутрішнього управління та інспектування.

Органи, що відповідають за управління освітою в Західній Європі перебувають на чотирьох рівнях: центральному, місцевому, регіональному та шкільному. Центральний (загальнонаціональний) рівень зазвичай представлено Міністерствами освіти. Регіональний рівень – влада, яка реально має приймати та втілювати важливі освітні рішення. Місцевий рівень включає ради навчальних округів (Бельгія, Данія, Швеція, Норвегія). В Англії та Уельсі – це ради графств або округів. В Ірландії місцевий рівень відповідає муніципалітетам. На рівні школи рішення приймають різні суб'єкти: шкільні директори, педагогічні ради та інші. Одним з актуальних завдань у галузі управління освітою є адекватне визначення ролі центральної, регіональної та місцевої влади.

Загальна характеристика типів управління освітою.

Провідні тенденції розвитку централізованого типу управління освітою.

Особливості децентралізованого типу управління.

Порівняльна характеристика систем управління освітою у Франції та США.

Спільне між системами управління США та Великобританії.

Тема 3. Стандартизація та диференціація освіти.

Теоретичні передумови розвитку руху стандартизації в освіті. Сутність поняття освітній стандарт. Особливості розробки стандартів у децентралізованих країнах світу.

Сутність диференційованого підходу в навчанні. Основні напрями диференціації освіти у провідних країн світу:

1. Компенсуюче навчання. Основні форми компенсуючого навчання: навчання в одному класі, репетиторство, літні навчальні табори, невеликі класи для невестигаючих учнів, класи, де значно скорочена кількість дітей.
2. Навчання обдарованих дітей.
3. Особливості навчання дітей з «особливими потребами», інклюзивне навчання.

Тема 4. Організація безперервної освіти в провідних країнах світу.

Тенденції розвитку дошкільного виховання за кордоном. Причини, які сприяють розвитку системи дошкільних закладів у сучасному світі. Сучасні системи дошкільної освіти. Тенденції розвитку системи дошкільної освіти у різних регіонах світу.

Особливості початкової освіти в Україні та зарубіжних країнах.

Система середньої освіти в Україні та Західній Європі. Спільні та відмінні тенденції у середній освіті зарубіжних країн. Типи навчальних закладів за змістом освіти. Обов'язкові та специфічні для вивчення предмети для кожного циклу. Особливості приватних навчальних закладів. Два основні напрями розвитку середньої освіти в Європі. Підходи до структурної організації старшої середньої школи. Порівняльна характеристика середньої освіти Франції, Японії, Англії, Німеччини та США.

Вища освіта в Україні та розвинених країнах світу. Триступенева модель організації вищої освіти. Особливості вечірньої та заочної форм навчання у вищій школі на сучасному етапі. Провідні тенденції розвитку вищої школи у розвинених країнах світу. Чинники, які сприяють загальній доступності вищої освіти в сучасному світі. Типи вищих навчальних закладів. Основні форми організації навчальної праці у вищій школі.

Характеристика різних систем акредитації вищих навчальних закладів.

Форми післядипломної освіти.

Тема 5. Соціалізація особистості в сучасній школі.

Соціалізація молоді як провідна функція школи, її особливості в сучасному світі. Сутність поняття «соціалізація». Чинники, які спричиняють значні утруднення у процесі соціалізації підростаючих поколінь. Напрями діяльності міжнародного співтовариства у пошуках виходу з глобальної гуманітарної кризи.

Сутність громадянськості як інтегрованої якості особистості. Провідні підходи до організації системи громадянського виховання. Фундаментальні цінності, покладені в основу сучасного розуміння ідеї громадянськості в Україні. Складові концепції виховання європейської громадянськості. Провідні завдання освіти, спрямовані на поширення культури миру у світовому освітньому співтоваристві.

Концепція «Виховання в душі миру, демократії та прав громадянина й шляхи її реалізації. Особливості сучасного виховання в душі миру. Сутність поняття «педагогіка ненасилля». Форми «комунікативного виховання». Характеристика спеціальних навчальних предметів, що мають пріоритетне значення для формування громадянськості. Соціалізуючий потенціал предмета «Права дитини».

Форми та методи соціалізуючого впливу школи.

Особливості функціонування в стінах школи «суспільних договорів», «хартій», «моделей школи», як чинників соціалізації. Напрями формування у школярів навичок самодисципліни. Зміст та методи морального виховання в країнах світу, зокрема, в Японії. Характеристика завдань полікультурного виховання. Особливості релігійного виховання на сучасному етапі. Соціалізуючий вплив трудового виховання. Форми екологічного виховання в країнах світу. Характеристика екологічної освіти як елемента соціалізації в сучасних умовах. Шкільне самоврядування.

Тема 6. Статус учителя в розвинених країнах світу та в Україні.

Статус і вимоги до сучасного вчителя. Складові, що впливають на роботу і статус учителя. Функції сучасного вчителя в Україні та у розвинених країнах світу (порівняльний аналіз).

Досвід організації профорієнтації та профвідбору в педагогічній освіті України й інших країн світу. Характеристика найпоширеніших видів допрофесійної педагогічної підготовки в Україні та інших країнах світу.

Національні системи професійної підготовки вчителів. Типи освітніх закладів, що надають професійну педагогічну підготовку. Відмінність системи педагогічної освіти України та країн Західної Європи.

Інтеграція педагогічної освіти України в загальноєвропейський простір. Якісна оцінка рівня інтеграційних процесів у галузі педагогічної освіти України.

Тема 7. Альтернативні навчально-виховні заклади у країнах Заходу в ХХ сторіччі.

Основні причини виникнення та функціонування альтернативних шкіл. Етапи розвитку експериментальних шкіл у мережах світового освітнього простору.

Основні напрями в розвитку сучасної альтернативної школи (з 60-х років): модифікуючі нововведення (індивідуальне навчання, кооперативне навчання); радикальні нововведення; заклади «традиційної» інновації (школи М. Монтесорі (Італія), Р. Штайнера (Німеччина), С. Френе (Франція); альтернативні школи нової хвилі (школи «домашнього навчання», відкриті школи, школи без стін).

Розподіл годин/тем за видами занять

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні		Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Самостійна робота
Модуль 1. Засоби цифрової підготовки												
<i>Змістовий модуль 1.</i>												
Тема 1. Цифрова компетентність майбутнього вчителя.	10	4	2	2		6	10	3	2	1		7
Тема 2. Мережеві освітні технології	12	4		4		8	12	1		1		11
Тема 3. Єдине інформаційне освітнє середовище.	14	6		6		8	14	2		2		12
Тема 4. Мобільне, дистанційне та змішане навчання.	12	4		4		8	12	1		1		11
Тема 5. Відкриті освітні ресурси для спільної роботи над проектами	12	2		2		10	12	1		1		11
Разом за модулем 1	60	20	2	18		40	60	8	2	6		52
Модуль 2. Загальна педагогіка												
<i>Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки.</i>												
Тема 1. Педагогіка як наука. Загальна характеристика педагогічної професії	7	2	2			5	10	1	1			9
Тема 2. Педагогічна майстерність учителя, її складові. Педагогічне спілкування	8	2		2		6	10	1		1		9
<i>Змістовий модуль 2. Теорія виховання</i>												
Тема 3. Сутність процесу виховання. Принципи виховання	10	4	2	2		6	11	2	1	1		9
Тема 4. Зміст виховання	10	4	2	2		6	12	2	2			10

Тема 5. Форми та методи виховання	10	4	2	2		6	10	2		2		8
Тема 6. Учнівський колектив	7	2		2		5	9	1		1		8
Тема 7. Родинне виховання	8	2		2		6	9	1		1		8
<i>Змістовий модуль 3. Дидактика</i>												
Тема 8. Сутність процесу навчання. Закономірності, принципи і правила навчання	12	4	2	2		8	9	1		1		8
Тема 9. Зміст освіти	10	4	2	2		6	11	1		1		10
Тема 10. Види навчання	14	4	2	2		10	10	1		1		9
Тема 11. Методи навчання	12	4	2	2		8	11	2	2			9
Тема 12. Форми організації навчання. Урок у сучасній школі	16	8	4	4		8	11	2		2		9
Тема 13. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів	8	2		2		6	9	1		1		8
Тема 14. Актуальні питання дидактики. Формування позитивного ставлення учнів до навчання	8	2		2		6	9	1		1		8
Тема 15. Питання управління закладами середньої освіти. Підвищення кваліфікації вчителів. Атестація педагогічних кадрів	10	2		2		8	9	1		1		8
Разом за модулем 2	150	50	20	30		100	150	20	6	14		130
Модуль 3. Основи педагогічної майстерності												
<i>Змістовий модуль 1. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи</i>												
Тема 1. Класний керівник. Завдання, форми та методи виховної роботи в школі. Планування виховної роботи класного керівника	8	4	2	2		4	8	1		1		7
Тема 2. Організація та проведення квестів, свят, КВК, усних журналів, заочних подорожей, екскурсій	9	4	2	2		5	10	2	1	1		8
Тема 3. Методика підготовки та проведення конкурсів, конференцій, круглих столів, зустрічей, інноваційних форм виховної роботи в школі	8	4	2	2		4	9	1		1		8
Тема 4. Організація та проведення КТС	9	2	2			7	9	1	1			8

Тема 5. Особливості індивідуальної роботи класного керівника з різними категоріями дітей	8	2		2		6	8	1		1		7
Тема 6. Зміст, форми та методи роботи учнівського самоврядування	9	2		2		7	8	1		1		7
Тема 7. Форми та методи роботи з батьками. Методика проведення батьківських зборів. Лекція для батьків	9	2		2		7	8	1		1		7
Разом за модулем 3	60	20	8	12		40	60	8	2	6		52
Модуль 4. Історія педагогіки												
<i>Змістовий модуль 1. Історія світової педагогічної думки</i>												
Тема 1. Історія педагогіки як наука і навчальна дисципліна.	4	2	2			2	2					2
Тема 2. Школа і виховання у стародавньому світі та в епоху Середньовіччя	6	2	2			4	4					4
Тема 3. Школа і педагогіка у Нові та Новітні часи у Західній Європі	8	2	2			6	8	2	2			6
Тема 4. Розвиток принципу природовідповідності у світовій педагогічній думці	6	2		2		4	6	2		2		4
<i>Змістовий модуль 2. Історія вітчизняної педагогічної думки</i>												
Тема 1. Школа, освіта та педагогічна думка у Київській Русі та XVI – XVIII ст.	6	2	2			4	4					4
Тема 2. Становлення та розвиток вищої освіти в Україні. Педагогічна діяльність та погляди Г.С. Сковороди.	6	2	2			4	6	2	2			4
Тема 3. Розвиток вітчизняної педагогічної думки та школи у XIX ст.	6	2		2		4	8					8
Тема 4. Засновник педагогіки як науки К.Д. Ушинський	6	2		2		4	4					4
Тема 5. Освіта і педагогічна думка в Україні у XX ст.	6	2	2			4	8					8
Тема 6. Принципи гуманізму та оптимізму у спадщині А.С. Макаренка	6	2		2		4	10	2	2			8
Разом за модулем 4	60	20	12	8		40	60	8	6	2		52

Модуль 5. Порівняльна педагогіка											
<i>Змістовий модуль 1. Актуальні питання порівняльної педагогіки</i>											
Тема 1. Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань	4	2	2			2	2				2
Тема 2. Типи управління освітніми системами	2					2	2				2
Тема 3. Стандартизація та диференціація освіти	2					2	2				2
Тема 4. Організація безперервної освіти в провідних країнах світу та в Україні	10	4	2	2		6	10	4	2	2	6
Тема 5. Соціалізація особистості в сучасній школі	2					2	6				6
Тема 6. Підготовка і статус учителя в розвинених країнах світу та в Україні	6	4	2	2		2	4				4
Тема 7. Альтернативні навчально-виховні заклади в країнах Заходу у XX ст.	4					4	4				4
Разом за модулем 5	30	10	6	4		20	30	4	2	2	26
Усього:	360	120	48	72		240	360	48	18	30	312

Тематичний план лекцій

№ з/п	Назва теми лекції	Кількість годин	Форма проведення	Завдання для студентів до лекції
Модуль 1. Засоби цифрової підготовки				
1.	Тема 1. Цифрова компетентність майбутнього вчителя.	2 д/ф 2 з/ф	Лекція-бесіда	Ознайомитись з нормативними засадами державної політики в сфері інформатизації освіти, з розкриттям питань теми у запропонованих ресурсах. Обґрунтувати власну точку зору щодо засобів формування інформаційної та медіа грамотності, цифрової компетентності майбутнього вчителя у відповідності до цілей сталого розвитку.
Модуль 2. Загальна педагогіка				
1.	Тема 1. Педагогіка як наука. Загальна характеристика педагогічної професії.	2 д/ф 1 з/ф	Лекція-бесіда	Ознайомитись з нормативними засадами державної політики в сфері загальної середньої освіти (Закон України «Про освіту», концепція «Нова українська школа»), розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Обґрунтувати власну точку зору щодо віднесення педагогіки до науки чи мистецтва, ролі соціально-економічних і суспільно-політичних зрушень, досягнень науково-технічного прогресу у розвитку педагогіки. Підібрати 5 висловлювань відомих учених-педагогів щодо значущості педагогічної професії.
2.	Тема 3. Сутність процесу виховання. Принципи виховання	2 д/ф 1 з/ф	Лекція-пресконференція	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Обґрунтувати власну точку зору щодо ролі виховання у формуванні особистості, необхідності знання вчителем теоретичних основ процесу виховання.
3.	Тема 4. Зміст виховання	2 д/ф 2 з/ф	Лекція-бесіда	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та

				запропонованій літературі. Обґрунтувати власну точку зору щодо можливості всебічного розвитку особистості в умовах соціально-економічної кризи. Схарактеризувати вимоги до засвоєння особистістю основ культури, які відображені в народній педагогіці.
	Тема 5. Форми та методи виховання.	2 д/ф	Лекція-візуалізація	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Обґрунтувати необхідність комплексного застосування методів виховання.
	Тема 8. Сутність процесу навчання. Закономірності, принципи і правила навчання	2 д/ф	Лекція із застосуванням елементів програмованого навчання	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Обґрунтувати фактори від яких залежить кінцевий результат навчання.
	Тема 9. Зміст освіти	2 д/ф	Лекція-візуалізація	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Схарактеризувати шляхи реформування змісту освіти в Україні на основі вивчення законодавчих та нормативних документів.
	Тема 10. Види навчання	2 д/ф	Лекція-дискусія	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Зробити порівняльний аналіз особливостей організації навчання за кожним його видом.
	Тема 11. Методи навчання	2 д/ф 2 з/ф	Лекція-пресконференція	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Обґрунтувати власну точку зору щодо реалізації розглянутими методами навчання функції управління.
	Тема 12. Форми організації навчання. Урок у сучасній школі	4 д/ф	Лекція-візуалізація	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Схарактеризувати позитивні та негативні боки

				різних форм організації навчання.
Модуль 3. Основи педагогічної майстерності				
	Тема 2.1. Класний керівник. Завдання, форми та методи виховної роботи в школі. Планування виховної роботи класного керівника	2 д/ф	Лекція-пресконференція	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Обґрунтувати шляхи удосконалення виховного процесу у школі.
	Тема 2.2. Організація та проведення квестів, свят, КВК, усних журналів, заочних подорожей, екскурсій	2 д/ф 1 з/ф	Лекція-бесіда	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Зробити порівняльний аналіз переваг розглянутих форм виховної роботи.
	Тема 2.3. Методика підготовки та проведення конкурсів, конференцій, круглих столів, зустрічей, інноваційних форм виховної роботи в школі	2д/ф	Лекція-бесіда	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Зробити порівняльний аналіз переваг розглянутих форм виховної роботи.
	Тема 2.4. Організація та проведення КТС	2 д/ф 1 з/ф	Оглядова	Ознайомитись з розкриттям питань теми у конспекті та запропонованій літературі. Обґрунтувати власну точку зору щодо актуальності методу колективних творчих справ.
Модуль 4. Історія педагогіки				
Змістовий модуль 1. Історія світової педагогічної думки.				
1	Тема 1. Історія педагогіки як наука і навчальна дисципліна.	2 д/ф	Лекція-бесіда	Скласти змістовний тезаурус теми. Визначити предмет, завдання історії педагогіки. Конкретизувати функції, структуру, джерела та зв'язок з іншими науками. Обґрунтувати пріоритетні принципи розвитку освіти в нашій державі, напрями державної молодіжної політики в галузі освіти, суть національного характеру освіти.
2	Тема 2. Школа і виховання у стародавньому світі та в епоху Середньовіччя.	2 д/ф	Лекція-конференція	Узагальнити результати вивчення педагогічних поглядів (аналізу праць) філософів Стародавнього Сходу, Стародавньої Греції, Стародавнього Риму.

				Співставити педагогічні ідеї епохи Середньовіччя. Обґрунтувати свою позицію щодо філософсько-педагогічних ідей мислителів.
3	Тема 3. Школа і педагогіка у Нові та Новітні часи у Західній Європі.	2 д/ф 2 з/ф	Лекція-диспут	Ознайомитись з прогресивними поглядами Я.А. Коменського, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локка. Обґрунтувати свою позицію щодо філософсько-педагогічних концепцій представників буржуазних революцій і Просвітництва. Адаптувати концепції педагогів та сформулювати рекомендації вчителям щодо розвитку в дітей інтересу до знань, змісту та завдань морального виховання на сучасному етапі.
Змістовий модуль 2. Історія вітчизняної педагогічної думки				
1	Тема 5. Школа, освіта та педагогічна думка у Київській Русі та XVI – XVIII ст.	2 д/ф	Лекція-«мозкова атака»	Ознайомитися з системою шкіл у Київській Русі, особливостями навчання в школах «книжного учіння», монастирських, парафіяльних, виникнення братських шкіл та їх роль у розвитку просвітництва. Схарактеризувати унікальність козацької педагогіки. Обґрунтувати власну точку зору щодо самобутності школи джур. Знайти у фольклорі своєрідний кодекс честі козака.
2	Тема 6. Становлення та розвиток вищої освіти в Україні. Педагогічна діяльність та погляди Г.С. Сковороди.	2 д/ф 2 з/ф	Лекція-бесіда	Ознайомитись з етапами становлення й розвитку освітніх закладів. Зробити аналіз педагогічних ідей Г.С. Сковороди. Визначити актуальність поглядів видатного філософа на сучасному етапі становлення української педагогіки і розбудови національної школи (ідея спорідненої праці, вимоги до особистості вчителя та ін.).

3	Тема 10. Принципи гуманізму та оптимізму у спадщині А.С. Макаренка і В.О. Сухомлинського	2 д/ф 2 з/ф	Кіно (відео) - лекція	Ознайомитися з науково-виховними системами А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського (теоретичні здобутки та досвід). Проаналізувати обґрунтовані А.С. Макаренком системи: самоврядування, формування колективу, виховання гармонійно розвиненої особистості. Показати різноплановість, багатоаспектність педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського. Заповніть граф-схему «Педагогічні ідеї».
Модуль 5. Порівняльна педагогіка				
1	Тема 1. Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань	2 д/ф	Лекція-візуалізація	Ознайомитись з об'єктом, предметом, функціями та завданнями порівняльної педагогіки. Визначити роль і місце порівняльної педагогіки у професійній діяльності вчителя. Схарактеризувати найважливіші проблеми порівняльної педагогіки. Показати специфіку актуальних проблем освіти в розвинених країнах та країнах, що розвиваються.
2	Тема 4. Організація безперервної освіти в провідних країнах світу та в Україні	2 д/ф 2 з/ф	Лекція-«круглий стіл»	Розкрити соціально-освітні та психолого-педагогічні аспекти проблематики безперервної освіти в провідних країнах світу та в Україні. Обґрунтувати пріоритети розвитку освітніх провідних країнах.
3	Тема 6. Підготовка і статус учителя в розвинених країнах світу та в Україні	2 д/ф	Лекція-бесіда	Ознайомитися із статусом учителя в провідних країнах світу (соціальний стан, матеріальний, правовий тощо); загальними тенденціями та національними особливостями. Обґрунтувати власну точку зору щодо поняття «ідеальний вчитель».

Тематичний план практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	Форма проведення	Завдання для студентів до заняття
Модуль 1. Засоби цифрової підготовки				
Змістовий модуль 1. Засоби цифрової підготовки				
1.	Тема 1. Цифрова компетентність майбутнього вчителя.	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-презентація	Підготуватися до фронтальної дискусії щодо складових цифрової компетентності майбутнього вчителя. Індивідуальні завдання: - розробити презентацію щодо електронних освітніх ресурсів для навчання; - проаналізуйте особливості сучасних інформаційних технологій для здійснення різних видів навчання, за результатами написати есе; - доберіть приклади проблемних ситуацій щодо інформаційною діяльністю учителя музичного мистецтва; - складіть програму вивчення певного матеріалу уроку музичного мистецтва з використанням цифрових технологій.
2	Тема 2.1. Мережеві освітні технології.	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-презентація	Підготуватися до фронтальної дискусії за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - розробити презентацію щодо мережевих освітніх технологій для навчання; - проаналізуйте особливості сучасних сервісів Інтернету та інструментів пошуку інформаційних технологій для здійснення різних видів навчання, за результатами написати есе; - доберіть приклади проблемних ситуацій щодо інформаційної захисту іміджу учителя в мережі; - складіть програму вивчення певного матеріалу уроку з мережевих ресурсів для учителя музичного мистецтва.
3	Тема 2.2. Основи інформаційної безпеки	2 д/ф 0 з/ф		Підготуватися до фронтальної дискусії за питаннями семінару. Індивідуальні завдання:

				<ul style="list-style-type: none"> - розробити презентацію щодо захисту даних у комп'ютерних системах та мережах; - проаналізуйте особливості сучасних сервісів Інтернету та інструментів пошуку інформації для здійснення різних видів навчання, за результатами написати есе; - доберіть приклади проблемних ситуацій щодо інформаційної безпеки учителя; - складіть програму вивчення певного матеріалу уроку з інтелектуальної власності та авторського права для учителя мистецтва.
4	Тема 3.1. Єдине інформаційне освітнє середовище.	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-дискусія	<p>Підготуватися до фронтальної дискусії за питаннями семінару. Індивідуальні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробити презентацію щодо доповненої та віртуальної реальності для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці; - проаналізуйте особливості сучасних електронних підручників; - доберіть приклади проблемних ситуацій щодо перевернутого навчання учителя; - складіть програму заходів з опанування засобами продуктивного самооцінювання та організації навчальної діяльності (портфоліо) для учителя мистецтва.
	Тема 3.2. Інформаційна і медіаграмотність.	2 д/ф 0 з/ф	Семінар-презентація	<p>Підготуватися до фронтальної дискусії за питаннями семінару. Індивідуальні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробити презентацію щодо візуалізації навчального матеріалу та засобів опрацювання медіа інформації для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці; - проаналізуйте особливості сучасних засобів інфографіки (ментальні карти, скрайбінг, комікси);

				- доберіть приклади проблемних ситуацій щодо опрацювання універсального дизайну для учителя мистецтва.
Тема 3.3. Створення персонального навчального середовища.	2 д/ф 0 з/ф	Семінар-презентація	Підготуватися до фронтальної дискусії за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - розробити портфоліо для продуктивного самооцінювання та планування навчальної діяльності; - проаналізуйте особливості сучасних засобів створення персонального навчального середовища для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці; - доберіть приклади проблемних ситуацій щодо опрацювання освітніх мультимедійних ресурсів для учителя мистецтва.	
Тема 4.1. Мобільне, дистанційне та змішане навчання.	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-дискусія	Підготуватися до фронтальної дискусії за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - розробити вимоги до дистанційного курсу для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці; - проаналізуйте особливості e-learning, засоби реалізації дистанційного та змішаного навчання; - доберіть приклади проблемних ситуацій щодо взаємодії викладача та студента в умовах мобільного навчання.	
Тема 4.2. Засоби e-learning.	2 д/ф 0 з/ф	Семінар-презентація	Підготуватися до фронтальної дискусії за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - розробити презентацію реалізації змішаного навчання у Moodle для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці; - проаналізуйте особливості традиційної та дистанційної освіти; - доберіть приклади проблемних ситуацій щодо взаємодії	

				викладача та студента в умовах дистанційної навчання.
5	Тема 5. Відриті освітні ресурси для спільної роботи над проектами.	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-конференція	Підготувати реферати та доповіді за планом семінару, зробити презентацію, підготуватися до змістовного обговорення. Індивідуальні завдання: - розробити презентацію щодо відритих освітніх ресурсів (ВОР), MOOCs для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці; - проаналізуйте особливості використання Europeana та культурної спадщини в освіті; - складіть інтелект-карту для ефективної інтеграції цифрових технологій в освіту на основі Педагогічного колеса - доберіть приклади проблемних ситуацій щодо Web 2.0 та Web 3.0. для взаємодії в проектній освітній діяльності.
Модуль 2. Загальна педагогіка				
1	Тема 1.2. Педагогічна майстерність учителя, її складові. Педагогічне спілкування	2 д/ф 1 з/ф	Активний семінар	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди та виконання вправ за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - підготуйте розповідь на тему: «Учитель у моєму житті»; - оберіть одну з порад В.О. Сухомлинського вчителю та публічно захистить її актуальність; - знайдіть у запропонованому творі А.С. Макаренка його думки щодо певних компонентів педагогічної техніки; - складіть анкету для діагностики рівня сформованості комунікативності як професійно значущої здібності педагога; - розробіть сценарій та підготуйтеся до виконання певної ролі в рольовій грі «Стилі спілкування».
2	Тема 1.3. Сутність	2 д/ф	Семінар-	Підготуватися до педагогічного

	процесу виховання. Принципи виховання	1 з/ф	бесіда	диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару, до проведення групової роботи з представлення у візуальній формі обраного шляхом жеребкування принципу виховання. Індивідуальні завдання: -зробіть порівняльний аналіз принципів виховання за Концепцією національного виховання, Основними орієнтирами виховання учнів 1-11 класів, за підручниками; -наведіть приклади з «Педагогічної поеми» А.С.Макаренка про реалізацію принципу гуманізму у вихованні; -заповніть таблицю, указавши причини з'явлення педагогічно занедбаних дітей, відповідні характерні риси таких дітей, можливі варіанти дій вихователя щодо подолання негативних рис.
3	Тема 1.4. Зміст виховання	2 д/ф	Семінар-конференція	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - розробіть систему заходів для позакласної роботи стосовно різних напрямів виховання; -складіть вимоги до морального, естетичного, фізичного та трудового виховання дітей, які відображені в народній педагогіці.
4	Тема 1.5. Форми та методи виховання	2 д/ф 2 з/ф	Семінар «мозковий штурм»	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару, проведення групової роботи по виконанню завдання правильно надати доручення учню з метою подолання певної неправильної поведінки. Індивідуальні завдання: -складіть опорну схему для власної відповіді щодо класифікації методів виховання; -підготуйте монолог-

				переконання до рольової гри «Вчитель переконує»; -наведіть приклади з «Педагогічної поеми» А.С.Макаренка щодо шляхів привчання.
5	Тема 1.6. Учнівський колектив	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-бесіда	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: -запропонуйте ефективні, з Вашого погляду, критерії вибору активу класу; -наведіть приклади виховних задач близької, середньої та далекої перспектив; - продемонструйте на прикладах правильне використання методу паралельної дії; -підготуйте повідомлення на тему: «Дитячі громадські організації».
6	Тема 1.7. Родинне виховання	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-ділова гра.	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару, проведення ділової гри «Батьківські збори» за однією з актуальних проблем сімейного виховання, наприклад «Як боротися з дитячою брехнею?». Індивідуальні завдання: -складіть анкету для батьків для виявлення особливостей виховання дітей в сім'ї; - складіть анкету для дітей для виявлення особливостей виховання дітей в сім'ї; -підготуйте повідомлення на теми: «Національні особливості сімейного виховання», «Батьківський авторитет», користуючись наданою літературою.
7	Тема 1.8. Сутність процесу навчання. Закономірності, принципи і правила навчання	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-бесіда.	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: -проаналізуйте пояснювальну записку навчальної програми з музичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл щодо передбачуваної реалізації

				<p>принципів навчання;</p> <p>-розробіть диференційовані завдання для учнів за певною темою уроку музичного мистецтва;</p> <p>-підготуйте повідомлення за темами: «Причини неуспішності учнів та її подолання», «Музично обдарована дитина, шляхи розвитку її здібностей»;</p> <p>-доберіть та обґрунтуйте доцільність використання різних засобів наочності за певною темою уроку музичного мистецтва.</p>
8	Тема 1.9. Зміст освіти	2 д/ф 1 з/ф	Семінар «мозковий штурм»	<p>Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару.</p> <p>Індивідуальні завдання:</p> <p>-проаналізуйте навчальну програму з музичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл щодо її побудови, змісту, надайте пропозиції стосовно її удосконалення;</p> <p>-запропонуйте власне бачення підручника з музичного мистецтва.</p>
9	Тема 1.10. Види навчання	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-дискусія	<p>Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної дискусії за питаннями семінару.</p> <p>Індивідуальні завдання:</p> <p>- заповніть пропущені місця у порівняльній таблиці з графами: вид навчання, дії вчителя, дії учнів;</p> <p>-проаналізуйте особливості підготовленості вчителя та учнів для здійснення кожного виду навчання, результати відобразіть у таблиці;</p> <p>- доберіть приклади проблемних ситуацій за певними темами для 3 уроків музичного мистецтва;</p> <p>-складіть лінійну програму вивчення певного матеріалу уроку музичного мистецтва;</p> <p>-складіть розгалужену програму вивчення певного матеріалу уроку музичного мистецтва.</p>
10	Тема 1.11. Методи	2 д/ф	Семінар-	Підготуватися до педагогічного

	навчання		бесіда	диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: -проаналізуйте дидактичне значення та слабкі боки різних словесних методів навчання, результати відобразіть у таблиці; -підготуйтеся до рольової гри «МікрОВикладання» (демонстрації евристичної бесіди за певною темою уроку музичного мистецтва); -розробіть різні види завдань для роботи з книгою на уроці музичного мистецтва за певною темою.
11	Тема 1.12. Форми організації навчання. Урок у сучасній школі	4 д/ф 2 з/ф	Семінар-бесіда	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: -розробіть поради учню щодо раціональної організації домашньої роботи з музики; -підготуйте фрагмент уроку музичного мистецтва із застосуванням парної та/або групової роботи; -розробіть різні види самостійної роботи для уроку музичного мистецтва за типом засвоєння інтелектуальних і практичних засобів діяльності.
12	Тема 1.13. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-дискусія	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної дискусії за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: -порівняйте традиційні та нетрадиційні форми і методи контролю. Обґрунтуйте власну позицію щодо надання переваги певним формам і методам контролю; -розробіть тест на перевірку повноти, глибини, дієвості знань з певної теми уроку музичного мистецтва; -класифікуйте основні причини суб'єктивного оцінювання педагогом знань, вмінь і навичок учнів, дайте поради вчителю щодо уникнення

				суб'єктивізму.
13	Тема 1.14. Актуальні питання дидактики. Формування позитивного ставлення учнів до навчання	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-ділова гра.	Підготуватися до педагогічного диктанту, фронтальної бесіди за питаннями семінару та ділової гри «Творчий семінар молодих педагогів», що проводиться у формі аукціону, на який подано кілька авторський робіт (фрагментів уроків) за темою семінару.
14	Тема 1.15. Питання управління закладами середньої освіти. Підвищення кваліфікації вчителів. Атестація педагогічних кадрів	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-конференція	Підготувати реферати та доповіді за планом семінару, зробити презентацію, підготуватися до їхнього змістовного доповнення, обговорення.
Модуль 3. Основи педагогічної майстерності				
1	Тема 2.1. Класний керівник. Завдання, форми та методи виховної роботи в школі. Планування виховної роботи класного керівника	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-бесіда	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару, конкурсу студентських планів виховної роботи та виконання практичного завдання стосовно складання плану виховної роботи класного керівника (групова робота). Індивідуальне завдання: -визначте і обґрунтуйте доцільність використання індивідуальної, групової та масової форм виховної роботи під час проведення конференції або бесіди, вечора, конкурсу, усного журналу, квесту, свята, заочної подорожі, екскурсії, тренінгу.
2	Тема 2.2. Організація та проведення квестів, свят, КВК, усних журналів, заочних подорожей, екскурсій	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-ділова гра.	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару. Розробити та провести усний журнал, заочну подорож або квест. Індивідуальні завдання: -розробіть завдання для учнів за обраною Вами темою екскурсії; -розробіть сценарій КВК.
3	Тема 2.3. Методика підготовки та проведення конкурсів, конференцій, круглих столів, зустрічей, інноваційних форм виховної роботи в школі	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-ділова гра.	Підготуватися до проведення конкурсної програми за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - підготувати методичні розробки виховних проєктів естетичного спрямування; -підготувати фрагмент тренінгу.

4	Тема 2.5. Особливості індивідуальної роботи класного керівника з різними категоріями дітей	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-дискусія	Підготуватися до розгадування кросворду за питаннями семінару, проведення міні-диспути на тему «Інклюзивне навчання: за і проти», обговорення педагогічних ситуацій щодо роботи з дітьми девіантної поведінки, рольової гри «Одного разу на уроці музичного мистецтва...». Індивідуальні завдання: -підготуйте доповідь на тему: «Особливості роботи класного керівника з дітьми з неповних сімей».
5	Тема 2.6. Зміст, форми та методи роботи учнівського самоврядування	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-бесіда	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару, обговорення педагогічних ситуацій щодо проблем та перешкод для розвитку учнівського самоврядування у сучасних школах, виконання вправи «Сильні й слабкі боки різних моделей самоврядування». Індивідуальні завдання: -підготуйте доповідь на тему: «Різні варіанти структури учнівського самоврядування».
6	Тема 2.7. Форми та методи роботи з батьками. Методика проведення батьківських зборів. Лекція для батьків	2 д/ф 1 з/ф	Семінар-бесіда	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару, проведення рольової гри «Учитель відвідує школяра вдома», обговорення проведених фрагментів лекцій для батьків. Індивідуальні завдання: -розробіть лекцію для батьків за певною темою.
Модуль 4. Історія педагогіки				
1	Тема 4. Розвиток принципу природовідповідності у світовій педагогічній думці.	2 д/ф 2 з/ф	Семінар-розв'язування завдань	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - скласти таблицю «Принцип природовідповідності в педагогічних теоріях видатних педагогів».
2	Тема 7. Розвиток вітчизняної педагогічної думки та школи у XIX ст.	2 д/ф	Семінар-форум	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - скласти таблицю «Внесок прогресивних діячів XIX ст. у

				розвиток вітчизняної педагогічної думки»; - написати реферат: «Просвітницько-педагогічна діяльність видатного педагога» (за вибором: Х.Д. Алчевська, М.П. Драгоманов, І. Франко, Б.Д. Грінченко та ін.); - презентація педагогічних ідей педагогів (за темами рефератів). Генерація творчих ідей у педагогічній теорії й практиці.
3	Тема 8. Засновник педагогіки як науки К.Д. Ушинський.	2 д/ф	Семінар-ділова гра	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - розкрийте сутність і шляхи реалізації ідеї народності виховання за К.Д. Ушинським; - занотуйте вимоги до уроку і домашньої самостійної роботи сформульовані просвітником; - порівняйте погляди К.Д. Ушинського та відомих українських і зарубіжних учених (О.В. Духнович, Я.А. Коменський та ін.) на сутність принципів навчання, складіть таблицю;
4	Тема 10. Принципи гуманізму та оптимізму у спадщині А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського.	2 д/ф	семінар-мозковий штурм	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - написання фрагменту заняття, виховного заходу за методикою А.С. Макаренка чи В.О. Сухомлинського; - написання тез для науково-практичної конференції «Педагогічна спадщина видатних педагогів»; - написати твір-роздум «Педагогічна поема ХХІ ст.», «Школа радості ХХІ ст.».
Модуль 5. Порівняльна педагогіка				
1	Тема 4. Організація безперервної освіти в провідних країнах світу.	2 д/ф 2 з/ф	Семінар-брейн-ринг	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - подібність та відмінності в організації навчального процесу; - пріоритетні напрями виховання молоді в сучасному

				світі; - підготувати інформаційне портфоліо щодо системи освіти у провідних країнах світу (за вибором) - спрогнозувати перспективи розвитку національної освіти в ХХІ ст.
2	Тема 6. Статус учителя в розвинених країнах світу та в Україні.	2 д/ф	семінар-ділова гра	Підготуватися до фронтальної бесіди за питаннями семінару. Індивідуальні завдання: - загальні тенденції, національні особливості; - модель учителя, вимоги до його професійного рівня.

6. Контроль і оцінка результатів.

Розподіл рейтингових балів за видами контролю

Поточний, модульний контроль – 60 балів.

Модуль 1. **Засоби цифрової підготовки** – 10 балів.

Виконання практичних робіт – 7 балів.

Виконання самостійних робіт – 3 бали.

Модуль 2. **Загальна педагогіка 25 балів**

Підготовка до семінарських занять – 15 балів.

Виконання та захист самостійної роботи – 5 балів.

Модульний контроль – 5 балів.

Модуль 3. **Основи педагогічної майстерності – 10 балів**

Підготовка до семінарських занять – 6 бали.

Виконання та захист самостійної роботи – 2 бали.

Модульний контроль – 2 балів.

Модуль 4. **Історія педагогіки -10 балів**

Підготовка до семінарських занять – 4 бали.

Виконання та захист самостійних робіт – 3 бали.

Модульний контроль – 3 бали.

Модуль 5. **Порівняльна педагогіка -5 балів**

Підготовка до семінарських занять – 2 бали.

Виконання самостійних робіт – 1 бал.

Модульний контроль – 2 бали.

1. Іспит – 40 балів.

Всього: 100 балів

Критерії оцінки знань

Оцінка «відмінно» (ECTS – А (90-100 балів)) ставиться за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; чіткі, лаконічні, логічні, послідовні

відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення на практиці; вільне володіння науковою термінологією.

Оцінка «добре» (ECTS – В (82-89 балів)) ставиться за міцні знання навчального матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення на практиці; при відповіді студент допускає деякі неточності або відповідає не повно за умови, що принципові моменти питання розкриті правильно, допущені лише незначні неточності.

Оцінка «добре» (ECTS – С (75-81 бал)) ставиться за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені питання, які, однак, містять певні неточності; студент допускає несуттєві помилки і не може чітко й повно відповісти на додаткові запитання за умови, що допущені помилки усуваються самим студентом, коли на них вказує викладач.

Оцінка «задовільно» (ECTS – D (67-74 балів)) ставиться за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість і неповноту відповіді, порушена логіка, що вплинуло на результат та правильність висновків.

Оцінка «задовільно» (ECTS – E (60-66 балів)) ставиться за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності їх викладу.

Оцінка «незадовільно» (за системою ECTS – FX (35-59 балів)) ставиться за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення.

Рейтинг-план дисципліни

<i>Загальна педагогіка</i> (5 кредитів)	<i>Основи педагогічної майстерності</i> (2 кредити)	<i>Історія педагогіки</i> (2 кредити)	<i>Порівняльна педагогіка</i> (1 кредит)	<i>Засоби цифрової підготовки</i> (2 кредити)	Екзамен	Сума
25	10	10	5	10	40	100

Графік виконання завдань

Відповідно з розкладом занять здобувач вищої освіти повинен виконувати завдання для підготовки до лекцій, практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, модульного контролю та іспиту.

Шкала виставлення оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

90 – 100	відмінно
74-89	добре

6.1. Види контролю.

Для оцінки знань студентів використовується попередній, поточний, тематичний, модульний та підсумковий контроль.

6.2. Форми контролю.

Індивідуальне та фронтальне усне, письмове опитування, захист самостійної роботи, тестування за програмним матеріалом модулів, колоквиум, іспит.

7. Самостійна робота.

Тематичний план самостійної роботи студента.

№№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Засоби цифрової підготовки		
1.	Цифрова компетентність майбутнього вчителя 1) Цифрова компетентність як ключова компетентність майбутнього вчителя. 2) Засоби інформатизації освітніх умов в відкритого інформаційного простору. 3) Огляд засобів інформаційних технологій та їх застосування в педагогічній діяльності. 4) Електронні освітні ресурси, ліцензії Creative Commons.	6 д/ф 7 з/ф
2.	Мережеві освітні технології 1) Сучасні сервіси Інтернету та їх використання в освітній діяльності. 2) Інструменти пошуку в Інтернеті. Безпека в Інтернеті. 3) Основи інформаційної безпеки та медіаграмотності. Основи захисту даних у комп'ютерних системах. 4) Спеціалізовані мережеві ресурси. Інтелектуальна власність та авторське право. 5) Цифровий імідж у соціальних мережах. Проблеми самовираженням молоді через соціальні мережі (участь у формуванні різноманітної інформації в інтернет-спільнотах, блогах, форумах, вікі-ресурсах). 6) Проект «Права людини в Інтернеті». 7) Використати систему антиплагиату під час створення освітніх навчальних матеріалів. 8) Мережевий етикет для проведення дискусій засобами веб-спілкування в межах учбового курсу та/або спільноти обміну знаннями.	8 д/ф 11 з/ф
3.	Єдине інформаційне освітнє середовище 1) Електронна педагогіка для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці. 2) Електронне навчання. Особливості реалізації перевернутого навчання. 3) Електронний підручник та засоби універсального дизайну. 4) Поняття про інформаційно-освітнє середовище (ІОС). Засоби створення єдиного інформаційного освітнього середовища. 5) Інформаційна і медіаграмотність. Засоби візуалізації навчального матеріалу. Інфографіка та ментальні карти. 6) Скрайбінг. Створення освітніх презентацій.	8 д/ф 12 з/ф

	<p>7) Основні підходи до розробки електронних освітніх ресурсів.</p> <p>8) Планування освітньої діяльності (портфоліо).</p> <p>9) Створення персонального навчального середовища засобами ІКТ.</p> <p>10) Розробка освітніх мультимедійних ресурсів (аудіо, відео, анімації, текстова та таблична інформація).</p> <p>11) Масові відкриті онлайн курси для кар'єрного зростання та інноваційної освіти (іноземні мови, фінансова грамотність, підприємництво, продуктивне навчання та взаємодія тощо).</p> <p>12) Цифрові ресурси віртуальної, доповненої та змішаної реальності (музеї, відео- та фотохостинги, бібліотеки тощо).</p>	
4.	<p>Мобільне, дистанційне та змішане навчання.</p> <p>1) Засоби мобільного, дистанційного та змішаного навчання.</p> <p>2) Дистанційний курс. Вимоги до дистанційного курсу. Характеристика дистанційного студента. Дистанційне заняття.</p> <p>3) Переваги дистанційного та змішаного навчання. Порівняння традиційної та дистанційної освіти.</p> <p>4) Проект Moodle. Система дистанційної освіти Moodle.</p> <p>5) Огляд елементів дистанційного навчання.</p> <p>6) Програмні засоби для створення дистанційного навчання.</p> <p>7) Створення порівняльної характеристики традиційного, дистанційного та змішаного навчання.</p> <p>8) Ознайомлення з депозитарієм та дистанційної платформою Харківського національного педагогічного університету.</p>	<p>8 д/ф</p> <p>11 з/ф</p>
5.	<p>Відриті освітні ресурси для спільної роботи над проектами.</p> <p>1) Цифрові засоби проектної діяльності для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці.</p> <p>2) Створення проектів щодо використання Europeana та культурної спадщини в освіті</p> <p>3) Створення проектів в засобах MSO або Google (застосунків).</p> <p>4) Створення проектів щодо відкритих освітніх ресурсів (ВОР), MOOCs для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці</p> <p>5) Сервіси Web 2.0 та Web 3.0. в організації освітнього процесу.</p> <p>6) Створення проектів щодо офісних веб-програм для створення спільних документів.</p> <p>7) Створення проектів щодо організації освітнього процесу засобами хмарних технологій на основі Педагогічного колеса.</p> <p>8) Створення проектів щодо роботи в Google документах для розвитку критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці</p>	<p>10 д/ф</p> <p>11 з/ф</p>
Разом за модулем 1		40 д/ф 52 з/ф
Модуль 2. Загальна педагогіка		
<i>Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки. Особистість учителя</i>		
1.	<p>Тема 1. Педагогіка як наука. Загальна характеристика педагогічної професії</p> <p>1. Характеристика системи освіти в Україні щодо закону України «Про освіту».</p> <p>2. Напрямки і фактори розвитку особистості школяра.</p> <p>3. Методи науково-педагогічних досліджень.</p> <p>4. Функції вчителя.</p> <p>5. Робота над першоджерелами:</p>	<p>5 д/ф</p> <p>9 з/ф</p>

	<p>а) Нормативні засади державної політики в сфері загальної середньої освіти: закон України «Про освіту», концепція «Нова Українська школа»;</p> <p>б) (на вибір):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ О.В. Духнович. Про шкільний порядок. ✓ А.С. Макаренка. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. ✓ В.О. Сухомлинський. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. ✓ В.О. Сухомлинський. Як виховати справжню людину. ✓ Я.-А. Коменський. Законьохорошоорганизованнойшколы. ✓ К.Д. Ушинський. Людина як предмет виховання. ✓ П.Ф. Каптерев. Педагогика – наука или искусство? 	
2.	<p>Тема 2. Педагогічна майстерність учителя, її складові. Педагогічне спілкування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Педагогічні здібності вчителя (дидактичні, організаційні, комунікативні, перцептивні, сугестивні, науково-пізнавальні, емоційна стійкість, педагогічне оптимістичне прогнозування). 2. Педагогічна культура вчителя. 3. Педагогічний такт учителя. 4. Конфлікт. Особливості його розв'язання. 5. Робота над першоджерелами: <ul style="list-style-type: none"> ✓ М.Г. Стельмахович. Українці про школу, вчителя, громаду ✓ В.А. Кан-Калик. Учителю о педагогическом общении. 	<p>6 д/ф 9 з/ф</p>
Змістовий модуль 2. Теорія виховання		
3.	<p>Тема 1. Сутність процесу виховання. Принципи виховання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити сутність концепцій виховання, розроблених Всеукраїнським педагогічним товариством імені Григорія Ващенко: «Концепція національної системи освіти», «Концепція шляхів демократизації управління освітою», «Концепція українського виховання», «Концепція української національної школи-родини» тощо. Порівняльний аналіз поглядів А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського на принцип гуманізму. 	<p>6 д/ф 9 з/ф</p>
2.	<p>Тема 2. Зміст виховання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити, узагальнити та подати у вигляді тез накази Міністерства освіти і науки України: а) «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах»; б) «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України», звернувши увагу на сутність проектно-технологічного підходу у вихованні та принципи його реалізації. 2. Основні шляхи стимулювання громадської діяльності школярів (організація вибору справи, надання необхідної допомоги, обговорення суспільно-корисних справ за матеріалами засобів масової інформації: оцінка здійснених справ, доцільне заохочення тощо). 3. Профорієнтаційна робота зі школярами. 4. Рівні вихованості особистості та їх показники. 	<p>6 д/ф 10 з/ф</p>

3.	<p>Тема 3. Форми та методи виховання.</p> <p>1. Основні напрями роботи вчителя з «важкими» дітьми: формування мотивації поведінки та самосвідомості школярів (об'єктивне переосмислення своїх достоїнств; переорієнтація самосвідомості; переконання та самопереконання; прогнозування послідовностей негативної поведінки); перебудова життєвого досвіду громадянської поведінки (приписання, обмеження, перенавчання, регламентація образу життя); корекція поведінки (заохочення, змагання, позитивні перспективи, покарання); стимулювання до самовиховання позитивних якостей школярів (навчання умінням самоконтролю, формування самооцінки, виховання самокритичності).</p> <p>2. Сутність та шляхи реалізації методів виховання (формування свідомості, переконань) за творами А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського.</p> <p>3. Процес самовиховання. Програма самовиховання.</p>	6 д/ф 8 з/ф
4.	<p>Тема 4. Учніський колектив.</p> <p>1. Організація самоврядування в школі.</p> <p>2. Роль громадських дитячих та юнацьких організацій у формуванні громадянської культури учнівської молоді.</p> <p>3. Опрацювання першоджерел з педагогіки (Макаренко А.С.«Педагогическая поэма» та «Методики организации воспитательного процесса»; Иванов И.П. «Энциклопедия коллективных творческих дел»).</p>	5 д/ф 8 з/ф
5.	<p>Тема 5. Родинне виховання.</p> <p>1. Етапи розвитку сім'ї. Кризи сім'ї, їх вплив на дітей. Стилі батьківсько-дитячих відносин. Методи виховання в сім'ї.</p> <p>2. Робота вчителя з батьками учнів.</p> <p>3. Конспектування розділу «Родинний аспект змісту виховання» (Омелян Вишневський. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання друге, доопрацьоване і доповнене. Дрогобич: Коло, 2006. С. 332).</p>	6 д/ф 8 з/ф
<i>Змістовий модуль 3. Дидактика</i>		
6.	<p>Тема1.Сутність процесу навчання. Закономірності, принципи і правила навчання.</p> <p>1. Підготувати у вигляді доповіді теми: «Інклюзивна освіта, її сутність та значення», «Особливості організації навчання різних категорій дітей з особливими освітніми потребами».</p> <p>2. Самостійне опрацювання першоджерел з дидактики: Я.А. Коменський «Велика дидактика», В. Оконь «Дидактика», В.І. Лозова «Теоретичні питання виховання і навчання».</p> <p>3. Прослідкувати у вищезазначеній літературі (п.2) еволюцію поняття «процес навчання», «принципи навчання», «правила навчання».</p>	8 д/ф 8 з/ф
7.	<p>Тема2. Зміст освіти.</p> <p>1. Закон України «Про освіту», Концепція «Нова українська школа» щодо спрямованості змісту освіти на формування ключових компетентностей (вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність тощо).</p> <p>2. Державні нормативні документи, які відображають зміст освіти в школі.</p>	6 д/ф 10 з/ф

	<p>Навчальний план. Навчальні програми. Підручники і посібники.</p> <p>3. Творчий підхід учителя до використання навчальних планів, програм, інших нормативних документів у навчальному процесі</p> <p>4. Самоосвіта як процес організації засвоєння системи знань, способів діяльності учнів. Структура процесу самоосвіти: планування, завдань, визначення змісту, відбір методів, форм, засобів організації і самонавчання, самоконтроль, самоаналіз результатів.</p>	
8.	<p>Тема 3. Види навчання.</p> <p>1. Концепція продуктивного навчання. Авторські концепції навчання.</p> <p>2. Види навчання які найбільше сприяють:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ формуванню творчої особистості; ✓ проходженню всіх етапів засвоєння; ✓ сприяє розвитку індивідуальності особистості. <p>3. Активізація пізнавальної діяльності як застосування методів, засобів, форм навчання, що спонукають особистість до виявлення активності.</p> <p>4. Концепція «Нова українська школа» щодо сутності, принципів та шляхів реалізації «педагогіки партнерства», особистісно-орієнтованої, проектної технологій.</p>	<p>10 д/ф 9 з/ф</p>
9.	<p>Тема 4. Методи навчання.</p> <p>1. Загальна характеристика активних і інтерактивних методів навчання.</p> <p>2. Засоби навчання (реальні, образні, символічні), процеси, які є джерелом навчальної інформації та інструментами для її засвоєння (книги, словники, слово, наочні посібники), технічні засоби (візуальні, аудіовізуальні), дидактичні пристрої (репетитори, тренажери) та ін., забезпечуючи розвиток і виховання школярів</p>	<p>8 д/ф 9 з/ф</p>
10.	<p>Тема 5. Форми організації навчання. Урок у сучасній школі.</p> <p>1. Еволюцію форм навчання з позицій розвитку особистості (Лозова В.І. «Теоретичні питання виховання і навчання»).</p> <p>2. Роль позаурочних форм навчання у розвитку особистості учня. Доцільність застосування різних форм організації навчання у сучасній школі.</p> <p>3. Поняття «самостійна робота» у психолого-педагогічній літературі. Шляхи й методи формування самостійності школярів. Стимулювання школярів до самонавчання.</p> <p>4. Семінари, практикуми, факультативні заняття. Навчальна екскурсія: технологія підготовки й проведення.</p> <p>5. Предметні гуртки й наукові товариства. Мала академія наук. Олімпіади, конкурси, виставки учнівських робіт.</p>	<p>8 д/ф 9 з/ф</p>
11.	<p>Тема 6. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.</p> <p>1. Новітні види моніторингу навчальних досягнень учнів.</p> <p>2. Переваги і недоліки різних видів контролю.</p> <p>3. Нетрадиційні види та форми контролю.</p> <p>4. Зовнішнє незалежне оцінювання.</p>	<p>6 д/ф 8 з/ф</p>
12.	<p>Тема 7. Формування позитивного ставлення учнів до навчання.</p> <p>1. Самостійне опрацювання роботи Г. Щукіної «Формування пізнавального інтересу школярів»</p> <p>2. Шляхи формування позитивного ставлення учнів до навчання.</p> <p>3. Формування пізнавальної активності особистості школяра як ключова проблема педагогіки. Місце ставлення до навчання в структурі позитивної мотивації до навчання у школярів.</p> <p>4. Залучення школярів до науково-дослідної роботи.</p>	<p>6 д/ф 8 з/ф</p>

13.	<p>Тема 8. Питання управління закладами середньої освіти.</p> <p>1. Підвищення кваліфікації вчителів. Атестація педагогічних кадрів. Поняття і порядок атестації педагогічних кадрів в системі загальної середньої освіти Підвищення кваліфікації вчителів</p> <p>2. Нормативно-правові документи про освіту і загальну середню освіту про управління загальноосвітнім навчальним закладом, функції, права, обов'язки педагогічних працівників, підвищення кваліфікації. Надання вчителям академічної свободи та стимулювання їх до професійного зростання.</p> <p>3. Інноваційні процеси в освіті. Створення сучасного освітнього середовища, зміна ставлення вчителя до учня в новій Українській школі.</p> <p>4. Впровадження передового педагогічного досвіду викладання предметів (за фахом) в школі. Методична робота в школі.</p> <p>5. Педагогічний колектив школи, його особливості.</p>	8 д/ф 8 з/ф
Разом за модулем 2		100 д/ф 130 з/ф
Модуль 3. Основи педагогічної майстерності		
Змістовий модуль 1. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи		
1.	<p>Тема 1. Класний керівник. Завдання, форми та методи виховної роботи в школі. Планування виховної роботи класного керівника.</p> <p>1. Завдання, форми та методи виховної роботи в школі.</p> <p>2. Планування виховної роботи класного керівника.</p> <p>3. Організація та проведення бесід, диспутів, дискусії, полеміки, дебатів.</p> <p>4. Розробити фрагмент плану виховної роботи класного керівника на один семестр.</p>	4 д/ф 7 з/ф
2.	<p>Тема 2. Організація та проведення квестів, свят, усних журналів, заочних подорожей, екскурсій.</p> <p>1. Свято та екскурсія як форми виховної роботи: сутність, цілі, завдання, значення.</p> <p>2. Підготувати сценарій та завдання для квесту, екскурсії</p>	5 д/ф 8 з/ф
3.	<p>Тема 3. Методика підготовки та проведення конкурсів, конференцій, круглих столів, зустрічей, новітніх форм виховної роботи в школі.</p> <p>1. Конференції, зустрічі, як форми організації виховної роботи в школі. Види конференцій. Особливості підготовки та проведення конференцій різних видів.</p> <p>2. Цілі та завдання зустрічей.</p> <p>3. Характеристикановітніх форм виховної роботи в школі: колажу, флеш-мобу, відкритого мікрофону, шкільного референдуму.</p> <p>4. Скласти запитання для конкурсу, що проводиться для учнів основної школи</p> <p>5. Розробити сценарій виховного заходу: конференції, круглого столу. Скласти питання для обговорення за «круглим столом» за окремими напрямками виховання.</p> <p>6. Розробити план профорієнтаційного тижня у школі</p>	4 д/ф 8 з/ф
4.	<p>Тема 4. Організація та проведення КТС.</p> <p>1. На основі опрацьованих робіт Іванова І.П. підготувати конспект за темою «Методика підготовки й проведення КТС».</p> <p>2. Розробити сценарій колективної творчої справи за комунарською методикою (за вибором студента).</p>	7 д/ф 8 з/ф
5.	<p>Тема 5. Особливості індивідуальної роботи класного керівника з різними категоріями дітей.</p> <p>1. Особливості роботи зі школярами девіантної поведінки.</p> <p>2. Особливості роботи з дітьми з неповних сімей, з учнями, що мають вади</p>	6 д/ф 7 з/ф

	<p>здоров'я.</p> <p>3. На основі опрацьованої літератури підготувати реферат «Шляхи подолання девіацій у поведінці дітей». Укласти програму роботи з важковиховуваними дітьми.</p> <p>4. Підготувати реферат на одну з визначених тем: «Особливості виховання дітей у неповних сім'ях», «Діти, які виховуються лише матір'ю: проблеми та шляхи їх подолання», «Діти, які виховуються лише батьком: проблеми та шляхи їх подолання».</p> <p>Підготувати реферат на тему: «Вади здоров'я у дитини та шляхи їх урахування у виховному процесі».</p>	
6.	<p>Тема 6. Зміст, форми та методи роботи учнівського самоврядування.</p> <p>1. Шкільне самоврядування як орган управління якістю освіти.</p> <p>2. Проблеми організації роботи шкільного самоуправління.</p> <p>3. Структура шкільного самоуправління. Взаємодія шкільного самоуправління із педагогічним колективом.</p> <p>4. Описати досвід роботи шкільного самоврядування одного із типів середніх навчальних закладів. Розробити власну структуру учнівського самоврядування.</p>	7 д/ф 7 з/ф
7.	<p>Тема 7. Форми та методи роботи з батьками. Методика проведення батьківських зборів. Лекція для батьків.</p> <p>1. Підготовка і проведення лекцій для батьків.</p> <p>2. Підготувати план-конспект лекції для батьків.</p> <p>3. Скласти орієнтовний план проведення тематичних батьківських зборів.</p> <p>4. Скласти програму вивчення класним керівником родини учня.</p>	7 д/ф 7 з/ф
	Разом за модулем 3	40 д/ф 52 з/ф
Модуль 4. Історія педагогіки		
<i>Змістовий модуль 1. Історія світової педагогічної думки.</i>		
1.	<p>Тема 1. Історія педагогіки як наука і навчальна дисципліна.</p> <p>1. Визначити предмет, завдання, принципи, функції, значення історії педагогіки.</p> <p>2. Конкретизувати структуру курсу та його джерела, зв'язок з іншими наукам.</p> <p>3. Підібрати 3 висловлювання відомих учених-педагогів щодо значущості історії педагогіки.</p>	2 д/ф 2 з/ф
2.	<p>Тема 2. Школа і виховання у стародавньому світі та в епоху Середньовіччя.</p> <p>1. Проаналізуйте й порівняйте системи навчання й виховання в Спарті та Афінах і заповніть таблицю.</p> <p>2. Проаналізуйте рекомендовану літературу, узагальніть філософсько-педагогічні погляди й праці Конфуція та його послідовників.</p> <p>3. Визначте ключові моменти філософсько-педагогічних концепцій мислителів (Цицерон, Піфагор, Геракліт, Демокрит, Сократ, Платон, Аристотель.).</p> <p>4. Схарактеризуйте загальні педагогічні ідеї епохи Відродження, обґрунтуйте історичні умови їх формування.</p> <p>5. Проаналізуйте вимоги до вчителя які формулює Квінтіліан. У чому історико-педагогічна цінність цих вимог?</p> <p>6. На основі узагальнення особливостей освіти й виховання в Стародавній Греції, аналізу картини Рафаеля «Афінська школа» (1509) напишіть твір-роздум на тему: «Подорож у минуле: афінська школа».</p>	4 д/ф 4 з/ф
3.	Тема 3. Школа і педагогіка у Нові та Новітні часи у Західній Європі.	6 д/ф

	<p>Робота з першоджерелами:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Я.А. Коменський «Велика дидактика». ✓ Дж. Локк «Думки про виховання». ✓ Ж.-Ж. Руссо «Еміль, або про виховання». ✓ Й.Г. Песталоцци «Лінгард і Гертруда». ✓ Ф.В.А. Дистервег «Руководство к образованию немецких учителей». 	6 з/ф
4.	<p>Тема 4. Розвиток принципу природовідповідності у світовій педагогічній думці.</p> <p>Сутність принципу природовідповідності виховання, розробленого Я.А. Коменським. Приклади обґрунтування принципу природовідповідності у «Великій дидактиці». Порівняння його з трактуванням, представленим в концепціях Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Ф.А.В. Дістервега. Сучасна інтерпретація принципу природовідповідності.</p>	4 д/ф 4 з/ф
Змістовий модуль 2. Історія вітчизняної педагогічної думки		
5.	<p>Тема 1. Школа, освіта та педагогічна думка у Київській Русі та XVI-XVIII ст.</p> <p>Освітні реформи початку XVIII століття.</p> <p>Прогресивна роль у розвитку середньої освіти в Україні українських колегіумів. Особливості навчально-виховної діяльності в Острозькій школі. Видатні діячі Острозької академії та їх роль в розвитку вітчизняної освіти.</p>	4 д/ф 4 з/ф
6.	<p>Тема 2. Становлення та розвиток вищої освіти в Україні. Педагогічна діяльність та погляди Г.С. Сковороди.</p> <p>Гуманістичні засади внутрішнього життя Академії.</p> <p>Культурні зв'язки Києво-Могилянської академії.</p> <p>Витоки і основні етапи становлення вищої школи України.</p> <p>Проаналізувати філософські трактати видатного філософа, присвячені етичній проблемі досягнення людського щастя.</p> <p>Розкрити сутність ідеї Г.С. Сковороди «Пізнай самого себе».</p> <p>Порівняти розуміння Г.С. Сковородою принципів природо відповідного виховання з гносеологічними поглядами Я.А. Коменського та природним вихованням Ж.-Ж. Руссо.</p> <p>Обґрунтувати концепцію Г.С. Сковороди щодо спорідненої праці як універсального способу досягнення щастя.</p> <p>Виокремити морально-педагогічні настанови мислителя про взаємостосунки між батьками й дітьми у притчі «Вдячний Еродій».</p> <p>Узагальнити думки Г.С. Сковороди про місце і призначення вчителя в суспільстві.</p> <p>Робота з першоджерелами: Сковорода Г. «Благородний Єродій», «Вбогій жайворонок».</p>	4 д/ф 4 з/ф
7.	<p>Тема 3. Розвиток вітчизняної педагогічної думки та школи у XIX ст.</p> <p>М. Драгоманов про необхідність формування в молоді національної самосвідомості.</p> <p>Педагогічна діяльність, гуманістична педагогіка Б. Грінченка.</p> <p>Патріотична спрямованість підручників, посібників для школи Б. Грінченка.</p> <p>Боротьба Т. Шевченка за навчання й виховання рідною мовою.</p> <p>Т. Шевченко про пріоритетність родинного виховання, національних традицій і звичаїв у розвитку дітей. Просвітницька діяльність Т. Шевченка. Написання «Українського букваря».</p> <p>Світогляд І. Франка, його просвітницька та освітньо-педагогічна</p>	4 д/ф 8 з/ф

	<p>діяльність.</p> <p>Боротьба І. Франка за демократизацію школи, обґрунтування її національного характеру.</p> <p>І. Франко про шкільні підручники, виховне значення дитячої літератури.</p> <p>Просвітницька діяльність Л. Українки.</p> <p>Вимоги до народних учителів у педагогічній спадщині Л. Українки.</p>	
8.	<p>Тема 4. Засновник педагогіки як науки К.Д. Ушинський.</p> <p>Конкретизуйте основні віхи життя і педагогічної діяльності К.Д. Ушинського.</p> <p>Які риси можна чітко виокремити у світогляді всесвітньо відомого педагога?</p> <p>Як К.Д. Ушинський розумів педагогіку – науку і мистецтво виховання? Розкрийте сутність та шляхи реалізації ідеї народності виховання за К.Д. Ушинським.</p> <p>У чому сутність антропологічного розуміння К.Д. Ушинським праці?</p> <p>Які вимоги до уроку і домашньої самостійної роботи сформулював К.Д. Ушинський?</p> <p>Назвіть групи методів навчання, виділенні К.Д. Ушинським.</p> <p>Які вимоги до особистості вчителя висловлював славетний просвітник?</p> <p>Які навчальні книги підготував К.Д. Ушинський? У чому полягала новизна цих книг?</p> <p>Проаналізуйте матеріали біографістів К.Д. Ушинського і визначте, які соціально-політичні та культурні чинники вплинули на становлення педагогічного світогляду науковця і просвітника.</p> <p>Прочитайте статтю К.Д. Ушинського «Про користь педагогічної літератури». Поміркуйте, які проблеми педагогічної науки та освітньої практики, порушені автором, залишаються актуальними і в наш час.</p> <p>Проаналізуйте навчальні книги К.Д. Ушинського «Рідне слово», «Дитячий світ». Порівняйте їх зміст із сучасними дитячими енциклопедіями і книгами для читання у початкових класах загальноосвітньої школи.</p> <p>Користуючись матеріалами статті «Проект учительської семінарії» та біографічними відомостями про К.Д. Ушинського, складіть логічну схему «Система підготовки педагогічних кадрів у творчій спадщині К.Д. Ушинського».</p> <p>Робота з першоджерелами: Ушинський К. «Про народність в громадському вихованні». Ушинський К. «Проект учительської семінарії».</p>	4 д/ф 4 з/ф
9.	<p>Тема 5. Освіта і педагогічна думка в Україні у ХХ ст.</p> <p>Схарактеризуйте основні педагогічні погляди М.С. Грушевського.</p> <p>Перелічіть і проаналізуйте головні педагогічні праці М.С. Грушевського. Які педагогічні ідеї М.С. Грушевського мали новаторський характер і актуальні для сьогодення.</p> <p>Схарактеризувати періоди творчої діяльності С.Ф. Русової. Розкрити основи педагогічної концепції С.Ф. Русової. Визначити завдання розумового, морального й фізичного виховання у педагогічній спадщині С.Ф. Русової. Проаналізувати вимоги до вчителя у працях С.Ф. Русової. Обґрунтувати ідею національної освіти С.Ф. Русової.</p> <p>Схарактеризувати практичну педагогічну діяльність</p>	4 д/ф 8 /ф

	<p>П.П. Блонського і С.Т. Шацького. Проаналізувати погляди П.П. Блонського на роль і завдання школи. Розкрити розуміння С.Т. Шацьким ролі школи як «центра організації дитячого життя».</p> <p>Розкрити внесок філософів, психологів, соціологів у розвиток соціально-педагогічної теорії та практики. Схарактеризувати специфіку становлення соціальної педагогіки за кордоном. Показати особливості розвитку соціальної педагогіки в Україні. Проаналізувати чинники, які сприяли розвитку соціальної педагогіки в Україні. Визначити спільне та відмінне в становленні соціальної педагогіки в Україні і за рубежом.</p> <p>Становлення національної освіти в Україні в 20-ті роки ХХ століття. Розвиток педагогічних інновацій в Україні у другій половині ХХ століття.</p>	
10.	<p>Тема 6. Принципи гуманізму та оптимізму у спадщині А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського.</p> <p>Теоретичні аспекти дослідження особливостей морального виховання у педагогічній теорії і практиці В.О. Сухомлинського.</p> <p>Сутність морального виховання та погляди на нього в педагогічній теорії і практиці.</p> <p>Погляди на моральне виховання в педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського.</p> <p>Любов до дитини – як головна засада морального виховання В.О. Сухомлинського.</p> <p>Практичне використання педагогічної спадщини Сухомлинського з метою морального виховання учнів в сучасній школі.</p> <p>Практичний аналіз творів В.О. Сухомлинського з метою визначення моральних вимог до педагога.</p> <p>Можливості використання ідей гуманізму і оптимізму Сухомлинського в сучасній педагогіці з метою морального виховання.</p> <p>Схарактеризуйте основні періоди життя та педагогічної діяльності А.С. Макаренка. Назвіть його головні педагогічні твори.</p> <p>Які нові положення вніс А.С. Макаренко в розробку проблеми педагогічної логіки або діалектики педагогіки.</p> <p>Розкрийте висунуті А.С. Макаренком поняття дитячого виховного колективу і методичні вимоги до його організації.</p> <p>Розгляньте висунуте педагогом поняття «завтрашньої радості» в житті особистості та колективу. Поясніть, чому він дав йому таку назву.</p> <p>Розгляньте сутність обґрунтованої педагогом ідеї єдності діяльності сім'ї, школи і громадськості з виховання всебічно розвиненої особистості («Лекції про виховання дітей», «Книга для батьків» і інші роботи).</p> <p>Розкрийте основні ідеї доповіді А.С. Макаренка 9 березня 1939 р. перед студентами та викладачами Харківського педагогічного інституту ім. Г.С. Сковороди («Мої педагогічні переконання»).</p> <p>Назвіть найцікавіші, з вашої точки зору, трудові традиції, що існували в колонії ім. М. Горького і комуні ім. Ф. Дзержинського.</p> <p>Проаналізуйте обґрунтовану А.С. Макаренком систему виховання гармонійно розвиненої особистості на засадах демократизму, гуманізму та оптимізму.</p> <p>Поясніть, чому А.С. Макаренко визначав педагогіку як одну з найбільш діалектичних і складних наук, а головною метою наукової педагогіки вважав формування програми людської особистості. Розкрийте висновки,</p>	4 д/ф 8 з/ф

	<p>які зробив педагог, виходячи з діалектичного характеру педагогіки, щодо теорії виховання.</p> <p>Розкрийте сутність і зміст основних принципів виховання особистості в колективі обґрунтованих А.С.Макаренком: «система перспективних ліній», «педагогіка паралельної дії», індивідуальний підхід до особистості. Взаємозв'язок продуктивної праці з навчанням. Наведіть приклади впровадження цих принципів у життя колективів колонії ім. М. Горького та комуні ім. Ф. Держинського.</p> <p>Сформууйте принципи побудови системи самоврядування, яка була запропонована педагогом і використовувалася в колонії та комуні. Чи була вона, на ваш погляд, демократичною і гуманною.</p> <p>Проаналізуйте вимоги А.С.Макаренка до особистості вихователя-вчителя, особливостей та рис його характеру, професійно-педагогічної майстерності. Скористайтеся творами педагога: «Мої педагогічні переконання», «Операційний план педагогічної роботи трудової комуні імені Ф. Держинського та іншими».</p> <p>Розкрийте основні положення висунутої А.С. Макаренком пропозиції щодо об'єднання дитячих будинків і колоній Харківщини в єдиній самоокупний навчально-трудова корпус (ДТК).</p> <p>Які, на вашу думку, висунуті й обґрунтовані А.С. Макаренком питання виховання і навчання є найбільш актуальними і можуть бути творчо використані в сучасних навчальних закладах.</p> <p>Робота з першоджерелами: Макаренко А. «Лекції про виховання» (основні завдання сімейного виховання); Сухомилинський В. «Духовний світ школяра» (про особливості морального та естетичного виховання).</p>	
	Разом за модулем 4	40 д/ф 52 з/ф
Модуль 5. Порівняльна педагогіка.		
Змістовий модуль 1. Актуальні питання порівняльної педагогіки.		
1.	<p>Тема 1. Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняльна педагогіка як наука і навчальна дисципліна. 2. Особливості становлення та розвитку порівняльної педагогіки в Україні. 3. Провідні дефініції порівняльної педагогіки як науки. 4. Внесок українських учених в розробку питань порівняльної педагогіки як науки. 5. Культура, політика й освіта. Національний характер, культурні стереотипи й освіта. 	2 д/ф 2 з/ф
2.	<p>Тема 2. Типи управління освітніми системами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Актуальність проблеми управління освітою. 2. Загальна характеристика типів управління освітою. 3. Особливості управління централізованою і децентралізованою системами освіти. 	2 д/ф 2 з/ф
3.	<p>Тема 3. Стандартизація та диференціація освіти.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні передумови розвитку руху стандартизації в освіті. 2. Сутність поняття «диференціація навчання». 3. Основні форми компенсуючого навчання. 4. Особливості навчання обдарованих дітей і дітей з особливими потребами. 	2 д/ф 2 з/ф
4.	Тема 4. Організація безперервної освіти в провідних країнах світу.	6 д/ф

	<p>1. Скласти структурно-логічну схему «Розвиток системи батьківської освіти в США».</p> <p>2. Виділити особливості організації середньої загальної та професійно-технічної освіти.</p> <p>3. Дати характеристику тріступеневої моделі організації вищої школи.</p> <p>4. Підвищення якості освіти у провідних країнах світу та в Україні.</p> <p>5. Використання нетрадиційних форм і методів навчання студентів у провідних країнах світу.</p> <p>6. Підвищення якості освіти у провідних країнах світу та в Україні. (зміст, форми, методи, оцінювання знань).</p>	6 з/ф
5.	<p>Тема 5. Соціалізація особистості в сучасній школі.</p> <p>1. Соціалізація молоді як провідна функція школи, її особливості в сучасному світі.</p> <p>2. Напрями діяльності міжнародного співтовариства в пошуках виходу з глобальної гуманітарної кризи.</p> <p>3. Сутність громадянськості як інтегрованої якості особистості.</p> <p>4. Концепція «Виховання в душі миру, демократії та прав громадянина» й шляхи її реалізації.</p> <p>5. Форми та методи соціалізуючого впливу школи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виховання в душі миру та формування громадянськості; • формування моральної особистості; • особливості релігійного виховання на сучасному етапі; • трудове виховання як чинник розвитку особистості; • гармонізація стосунків людини з природою; • роль економічної освіти у формуванні громадянськості; • самоврядування як засіб соціалізації особистості; • вивчення іноземних мов як одна з умов соціалізації. 	2 д/ф 6 з/ф
6.	<p>Тема 6. Статус учителя в розвинених країнах світу та в Україні.</p> <p>1. Добрати серію тестових завдань, які, на Вашу думку, допомогли б визначенню (самовизначенню) схильності до педагогічної праці.</p> <p>2. Здійснити порівняльний аналіз змісту педагогічної освіти (за напрямками: загальнонауковий, психолого-педагогічний, методичний) в Україні та країнах світу.</p> <p>3. Інтеграційні процеси у галузі педагогічної освіти України.</p>	2 д/ф 4 з/ф
7.	<p>Тема 7. Альтернативні навчально-виховні заклади в країнах Заходу у ХХ ст.</p> <p>1. Основні причини виникнення альтернативних шкіл.</p> <p>2. Етапи розвитку шкіл експериментальної педагогіки.</p> <p>3. Основні напрями в розвитку сучасної альтернативної школи (з 60-х років):</p> <p>а) модифікуючі нововведення (індивідуальне навчання, кооперативне навчання)</p> <p>б) радикальні нововведення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - заклади «традиційної» інновації (школи М. Монтесорі (Італія), Р. Штайнера (Німеччина), С. Френе (Франція); - альтернативні школи нової хвилі (школи «домашнього навчання», відкриті школи, школи без стін). 	4 д/ф 4 з/ф
	Разом за модулем 5	20 д/ф 26 з/ф

Теми рефератів до модулів 2 та 3

1. Громадські дитячі організації: специфіка їх діяльності в сучасних умовах.
2. Формування окремих моральних якостей школяра (відповідальності, ввічливості, доброти, чесності, працелюбності).
3. Вивчення рівнів вихованості дитини.
4. Формування особистості-громадянина.
5. Форми і методи політичного інформування в школі.
6. Проблеми і перспективи фізичного розвитку школярів.
7. Формування свідомої дисципліни школяра.
8. Формування культури поведінки школяра.
9. Індивідуальний підхід у процесі виховання підлітків (або старшокласників).
10. Формування дитячого колективу в сучасній школі.
11. Організація і керівництво самовиховання школярів.
12. Вивчення сім'ї школяра в системі роботи класного керівника.
13. Групова форма організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на сучасному уроці.
14. Активізація пізнавальної діяльності школярів на уроці.
15. Організація проблемного навчання в сучасній школі.
16. Формування пізнавального інтересу школярів.
17. Словесні методи навчання.
18. Використання засобів наочності на уроках.
19. Гра на уроках як метод організації навчання.
20. Розвиваючі дидактичні системи навчання.
21. Домашня робота школярів.
22. Характеристика компонентів шкільної освіти.
23. Диференціація в процесі навчання школярів.
24. Організація діяльності школярів (громадянської, естетичної, трудової і їх значення для розвитку учнів).
25. Формування моральних звичок школярів.
26. Формування особистості в процесі її спілкування.
27. Організація самостійної роботи школярів.
28. Зміст, форми і методи роботи класного керівника.
29. Повага до дитини як принцип виховання.
30. Методи формування свідомості особистості.
31. Застосування методів та прийомів заохочення та покарання школярів.
32. Родинне виховання.
33. Статеве виховання школярів.
34. Питання економічного виховання школярів в навчально-виховному процесі.
35. Специфіка індивідуальної роботи з важкими учнями.
36. Педагогічні аспекти проблеми обдарованих дітей.
37. Класний керівник: завдання, зміст роботи.
38. Наукова організація педагогічної праці школярів.
39. Педагогіка співробітництва: мета, зміст, засоби.
40. Естетичне виховання школярів на уроці.
41. Формування у школярів умінь навчатися.

42. Формування позитивного ставлення в учнів до навчання.
43. Індивідуалізація навчання. Шляхи здійснення індивідуального підходу на уроці.
44. Реалізація принципу виховуючого навчання на уроці.
45. Шляхи, засоби реалізації принципу міцності знань.
46. Здійснення комп'ютерного навчання в загальноосвітній школі.
47. Застосування на уроці практичних методів навчання.
48. Нетрадиційні форми навчання.
49. Методи і форми перевірки знань школярів.
50. Організація діалогу в навчальному процесі.
51. Розумове виховання учнів.
52. Формування загальнолюдських цінностей у особистості.
53. Організація домашньої роботи учнів.
54. Інноваційні процеси в освіті.
55. Вивчення і впровадження передового педагогічного досвіду та досягнень педагогічної науки в практику.
56. Педагогічна технологія «створення ситуації успіху».
57. Сутність і принципи Вальдорфської педагогіки.
58. Педагогічні технології авторських шкіл: зміст і шляхи реалізації. (За вибором: Е. Ямбург, В. Шаталов, В. Караковський, Бойко, О. Тубельський та інші).
59. Форми і методи роботи вчителя з учнями з обмеженими фізичними можливостями.
60. Зміст, форми і методи роботи з талановитими дітьми.
61. Організація виховної оздоровчої роботи з дітьми.
62. Шляхи попередження та подолання наркотичної (алкогольної, ніотинової) залежності у дітей (клас, вік).
63. Формування громадської позиції (свідомості) в учнів.
64. Педагогічна підтримка: теорія і практика її здійснення.
65. Сутність кредитно-модульної системи навчання.
66. Тести: сутність, вимоги до них.
67. Гуманізація освіти: сутність і напрями її реалізації в загальноосвітній школі.
68. Організація науково-дослідної роботи в школі.
69. Організація навчально-методичної роботи в школі.

Питання до іспиту з загальної педагогіки та ОПМ

1. Педагогіка як галузь наукового знання. Структура педагогічної науки та її зв'язки з іншими науками. Основні категорії педагогіки.
2. Суть, структура, функції, особливості педагогічної діяльності. Психолого-педагогічні вимоги до особистості вчителя.
3. Педагогічна майстерність учителя, її складові. Шляхи набуття педагогічної майстерності.
4. Поняття педагогічного спілкування. Його особливості, функції, види.
5. Суть процесу виховання. Його структурні компоненти та етапи реалізації.

6. Загальна характеристика принципів виховання. Суть та шляхи реалізації принципу індивідуального підходу у вихованні.
7. Суть цілісного підходу до виховання. Критерії вихованості дитини.
8. Принцип гуманізації виховання та шляхи його реалізації в основній і старшій школі.
9. Принцип національного виховання. Нормативно-правове забезпечення його реалізації в закладах середньої освіти.
10. Моральне виховання школярів: мета, завдання, зміст, методи і форми.
11. Суть та шляхи реалізації естетичного виховання школярів.
12. Фізичне виховання школярів: мета, завдання, зміст, методи, форми. Роль самовиховання у формуванні фізичної культури учнів.
13. Зміст громадянського виховання школярів. Методи і форми формування громадянськості як риси особистості.
14. Мета і завдання трудового виховання школярів. Види трудової діяльності учнів. Профорієнтаційна робота в школі.
15. Зміст сімейного виховання. Педагогічні умови успішного виховання дітей у сім'ї. Поняття батьківського авторитету.
16. Дитячий колектив: суть, структура, шляхи формування, динаміка розвитку. Статус дитини в колективі.
17. Поняття і принципи утворення громадських дитячих організацій як контактних колективів.
18. Характеристика методів формування свідомості – понять, суджень, оцінок, переконань учнів. Техніка переконання і прикладу.
19. Характеристика методів організації діяльності та формування досвіду громадської поведінки школярів. Методика організації виховних вправ, доручень, ситуацій.
20. Характеристика методів стимулювання і корекції поведінки учнів. Педагогічні вимоги до їх застосування.
21. Характеристика методів самовиховання школярів.
22. Мета, завдання, актуальні проблеми дидактики. Навчання як двобічний процес.
23. Функції навчання. Шляхи їх реалізації навчальному процесі.
24. Загальна характеристика принципів навчання.
25. Поняття змісту шкільної освіти. Вимоги до його komponування. Державний стандарт загальної середньої освіти.
26. Загальна характеристика державних нормативних документів, що відображають зміст освіти в школі.
27. Концепція активізації пізнавальної діяльності школярів (В. І. Лозова, Т. І. Шамова, Г. І. Щукіна).
28. Загальна характеристика догматичного, пояснювального, програмованого навчання. Шляхи їх реалізації в загальноосвітніх навчальних закладах.
29. Технологія організації проблемного навчання.
30. Дистанційне навчання: суть, шляхи реалізації, переваги та недоліки.

31. Наукові підходи до класифікації методів навчання. Оптимальний вибір методів і прийомів навчання.
32. Особливості реалізації пояснювального, репродуктивного, евристичного, дослідницького методів навчання.
33. Загальна характеристика словесних методів навчання.
34. Педагогічні вимоги до застосування наочних і практичних методів навчання.
35. Застосування інноваційних методів у навчальному процесі. Активні й інтерактивні методи навчання.
36. Новітні технології навчання в загальноосвітніх навчальних закладах.
37. Способи організації навчальної діяльності учнів. Їх суть та шляхи реалізації.
38. Класно-урочна форма навчання, її основні ознаки. Проблема класифікації уроків за етапами навчання, дидактичними цілями, методами навчання.
39. Типи уроків та їх структура. Нетрадиційні уроки.
40. Аналіз уроку. Види аналізу уроку.
41. Позаурочні форми навчання в загальноосвітніх навчальних закладах.
42. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів та його основні функції. Види, методи і форми контролю.
43. Проблема попередження і подолання неуспішності школярів.
44. Педагогічний колектив школи, його особливості. Соціально-психологічний клімат у педагогічному колективі.
45. Планування роботи школи. Діяльність шкільного методичного об'єднання.
46. Інноваційні процеси в середній освіті. Концепція «Нової української школи».
47. Підвищення кваліфікації вчителів. Атестація та сертифікація педагогічних працівників.
48. Класний керівник: функції, права, обов'язки. Планування виховної роботи класним керівником.
49. Діалогічні форми та методи спілкування. Методика підготовки, організації, проведення бесід, диспутів, дебатів.
50. Організація та проведення усних журналів, заочних подорожей, екскурсій.
51. Тренінг як форма виховної роботи зі школярами. Особливості підготовки й проведення тренінгів.
52. Методика організації й проведення КВК, круглих столів, зустрічей.
53. Методика організації і проведення квесту, колажу, флеш-мобу.
54. Методика підготовки і проведення класних зборів.
55. Методика організації і проведення КТС у сучасній школі.
56. Поняття девіації. Методи і форми роботи з дітьми девіантної поведінки. Шляхи попередження девіацій.
57. Зміст, форми і методи роботи шкільного самоврядування.

58. Форми та методи роботи класного керівника з батьками. Педагогічна просвіта батьків.

59. Методика організації і проведення батьківських зборів. Тематика лекцій для батьків учнів основної і старшої школи.

60. Проблема інклюзивної освіти в Україні. Особливості роботи з дітьми з вадами здоров'я.

Перелік питань для комплексного іспиту з навчальної дисципліни «Історія педагогіки і порівняльна педагогіка»

1. Сутність, предмет, завдання історії педагогіки як науки і навчальної дисципліни. Методи історико-педагогічних досліджень.

2. Порівняльний аналіз виховних систем у давньогрецьких полісах – Спарті та Афінах.

3. Виховання в епоху Середньовіччя. Типи шкіл у Західній Європі у V-VI ст.

4. Особливості організації навчального процесу в середньовічних університетах, XII-XVI ст.

5. Теорії світського виховання за Дж. Локком та Ж.-Ж. Руссо.

6. Мета, завдання і принципи виховання за Я.А. Коменським.

7. Обґрунтування Я. А. Коменським класно-урочної системи.

8. Теорія елементарної освіти Й. Г. Песталоцці.

9. Ідеї просвітителів – гуманістів XIV – XVI ст. (М. Монтень, Ф. Рабле, Т. Мор, Т. Компанелла за вибором).

10. Цілі та основні принципи виховання за Ф.А.В. Дістервегом.

11. Освіта та виховання в Київській Русі X-XIV ст.

12. Становлення та розвиток вищої освіти та школи в Україні.

13. Організація навчально-виховного процесу в братських школах України.

14. Дидактичні погляди Г.С. Сковороди.

15. Ідея «спорідненої праці» Г.С. Сковороди.

16. Просвітницько-педагогічна діяльність Г.С. Сковороди на Харківщині.

17. Особливості освітніх реформ першої половини XVIII ст. Типи шкіл.

18. Особливості освітніх реформ 1804 р. Роль Харківського імператорського університету та педагогічного інституту в розвитку культури, освіти та науки в Україні.

19. Громадсько-педагогічний рух другої половини XIX ст.

20. Ідея народності у спадщині К.Д. Ушинського. К.Д. Ушинський про роль і значення рідної мови у формуванні особистості.

21. Антропологічне розуміння праці К.Д. Ушинським.

22. К.Д. Ушинський про підготовку вчителя.

23. Формування педагогічної культури учителя. Книга В. О. Сухомлинського «Сто порад учителям».

24. «Книга для батьків» А.С. Макаренка. Типи батьківських авторитетів.

25. Педагогічна діяльність А.С. Макаренка на Харківщині.

26. Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань. Типи управління освітніми системами.
27. Організація безперервної освіти в провідних країнах світу.
28. Альтернативні навчально-виховні заклади в країнах Західної Європи та США.
29. Стандартизація та диференціація освіти в провідних країнах світу.
30. Особливості підготовки учителя в розвинених країнах світу.

8. Список основної та додаткової літератури

Модуль 1. Засоби цифрової підготовки

Базова

1. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти // Електронне фахове видання. Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. №1(15).
2. Костікова І.І. Електронна педагогіка. Наук. монографія. Харків: «Смугаста типографія», 2015. 160 с.
3. Литвинова С. Г. Методика проектування та використання хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу : методичні рекомендації. Київ: Компринт, 2015. 280 с.
4. Оцінювання якості програмних засобів навчального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів : монографія / [Жалдак М. І., Шишкіна М. П., Лапінський В. В., Скрипка К. І. та ін.]; за наук. ред. проф. М. І. Жалдака К.: Педагогічна думка, 2012. 132 с.
5. Олійник Т. О. Інформаційно-комунікаційні технології в гуманітарній освіті: методичний посібник. Харків: ХНПУ, 2017. 84 с. URL: https://www.slideshare.net/TatyanaOleinik/5ab90dd&v=&b=&from_search=5
6. Практикум по развитию критического мышления : практикум / [Евдокимов В. И., Олейник Т. А., Горькова С. А., Микитюк М. В.] Харьков : Торнадо, 2002. 134 с.
7. Цифрова компетентність сучасного вчителя Нової української школи: зб. тез доповідей учасників всеукр.наук.-практ. семінару (Київ, 12 березня 2019 р.) / за заг.ред., О.В.Овчарук. К. : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2019. 108 с.

Допоміжна

1. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 240 с.
2. Жалдак М. І. Використання комп'ютера в навчальному процесі має бути педагогічно виваженим. // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2013. №1. С.10-18.
3. Информационные и коммуникационные технологии в образовании : монографія / под ред.: Бадарча Дендева М. : ИИТО ЮНЕСКО, 2013. 320 с.
4. Комп'ютерні технології в освіті : навч. посібн. / Ю.С. Жарких, С.В. Лисоченко, Б.Б. Сусь, О.В. Третьак. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 239 с.

5. Коммерс, Пит. Социальные медиа в обучении с применением ИКТ. М.: ЮНЕСКО, 2011. 12 с.

6. Прокопенко А.І., Олійник Т.О., Москаленко В.В., Лебедева В.В. Формування цифрової грамотності майбутніх педагогів в умовах інклюзивної освіти : монографія / Загальна теорія здоров'я і здоров'язбереження / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с.

7. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, Т. О. Олійник та ін.; за ред. В. М. Кухаренка Харків : Міськдрук ; НТУ «ХП», 2016. 284 с.

Електронні ресурси

1. Відриті освітні ресурси. [Електронний ресурс]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://hnpu.edu.ua/>

2. Europeana [Електронний ресурс]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://Europeana.eu> — Назва з екрану.

3. Олійник Т. О. Засоби цифрової підготовки. [Електронний ресурс] . — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://hnpu.edu.ua/>

4. Вчимося з Google. [Електронний ресурс] . — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://edublogru.blogspot.com/2012/11/google-google.html>

5. Сайт міжнародного дня безпечного Інтернету: [Електронний ресурс]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://www.saferinternetday.org>

6. Україномовна версія посібника з прав людини для Інтернет-користувачів: [Електронний ресурс]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://www.inau.org.ua/166.3115.0.0.1.0.phtml>

Модуль 2. Загальна педагогіка

Базова

1. Башкір О.І. Теорія виховання: навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2016. 90 с.

2. Башкір О.І., Васильєва С.О., Собченко Т.М. Дидактика : навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. 2016. 163 с.

3. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло, 2006. 608 с.

4. Педагогіка: баз. підруч. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / за ред. І.Ф. Прокопенка. Харків : Фоліо, 2015. 572 с.

5. Педагогика: учебное пособие / под общ. ред. С.Т. Золотухиной. Харьков: ХНПУ имени Г. С. Сковороды, 2016. 107 с.

6. Педагогічна майстерність учителя : навчальний посібник / За ред. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухиної. Харків: ОВС, 2006. 224 с.

Допоміжна

1. Башкір О.І., Масич С.Ю. Педагогіка. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2016. 106 с.

2. Золотухіна С.Т., Лозова В.І., Пташній О.Д. Контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів (історико-педагогічний аспект): монографія. Харків : Апостроф, 2012. 228 с.

2. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник. Харків: ОВС, 2002. 400 с.

3. Пальчевський С.С. Педагогіка : навчальний посібник Київ : Каравела, 2007. 576 с.

4. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 228 с.

5. Педагогіка у запитаннях і відповідях. URL: http://pidruchniki.com/pedagogika/tetichne_vihovannya, вільний.

6. Радченко А.Є. Професійна компетентність учителя. Харків : Основа, 2006. 128 с.

7. Фіцула М.М. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2009. 560 с.

Модуль 3. Основи педагогічної майстерності

Базова

1. Педагогічна майстерність учителя : навчальний посібник / За ред. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2006. 224 с.

2. Твердохліб Т.С. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В.І. Лозової. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. 156 с.

3. Ярошук Л.Г. Методика виховної роботи: навч.-метод. комплекс. Київ : Слово, 2012. 315 с.

Допоміжна

1. Брайко Н.В. Інноваційні методи та форми організації дозвілля учнівської молоді. Форум педагогічних ідей. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37216/

2. Виштак О.М. Сучасний підхід до позакласної виховної роботи. Нові форми позакласної виховної роботи. Форум педагогічних ідей. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/42138/

3. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник у двох частинах. Ч. 1. Теоретична частина. Київ, 2016. 188 с. URL:

http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/12327/1/Volnova_profilactika%20deviant.1%20chast.Teoriya.PDF

4. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення шкільного свята. Харків : Основа, 2012. 222 с.

5. Петриченко Л.О. Форми та технологія організації позакласної виховної роботи з учнями. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2015. № 1. С. 73-77. URL: http://msu.edu.ua/visn1/wp-content/uploads/01_15/19.pdf

6. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології: навч. – метод. посіб. для керівників шкіл, учителів, класних керівників, вихователів, слухачів ІПО. Харків : Ранок, 2002. 128с.

Модуль 4. Історія педагогіки

Базова

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України : Підручник. К. : Либідь, 2006. 424 с.
2. Історія педагогіки: Навч. пос. / За заг. ред. Троцько А.В. Харків, 2008. 545 с.
3. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О.О. Любар / За ред. В.Г. Кременя. К.: Знання, КООО, 2003. 766 с.
4. Левківський М.В., Микитюк О.М. Історія педагогіки: Навч. посібник. Харків: ОВС, 2002. 240 с.
5. Лузан П.Г., Васюк О.В. Історія педагогіки та освіти в Україні. К. : ДАКККіМ, 2010. 296 с.
6. Хрестоматія з історії педагогіки : в 2-х т. / за заг. ред.чл.-кор. ГАПН України, д-ра пед.наук професора А.В.Троцько. Харків : ХНАДУ. 2011. Т.1. 456., Т.2. 524с.

Допоміжна

1. Бойко А.М. Бардінова В.Д., Борщ Ж.В. 20 видатних українських педагогів: Наук.-метод. посіб. / За ред. А.М. Бойко. Полтава: АСМІ, 2002. 451 с.
2. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Г. Історія української школи і педагогіки: Навч. посібник. К. : Знання, КОО, 2003. 450 с.
3. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні : Навч.псіб. К. : Вікар, 2003. 335 с.
4. Прокопенко И.Ф., Кочат Д.А. История становления и развития народного образования на территории Харьковщины в дооктябрьский период (конец XIX – начало XX вв.): Учеб. пособие по спецкурсу для студ. пед. спец. Харьков: ХГПИ, 1990. 92 с.
5. Прокопенко І.Ф. Рідний край: Навч. посібник з народознавства, 2-ге вид., випр. і доп. Харків: ХДПУ, 1999. 526 с.
6. Сірополко С. Історія освіти в Україні / Підготував Ю. Вільчинський. 2-е вид. Львів: Афіша, 2001. 664 с.
7. Українська педагогіка в персоналіях: У двох книгах/ за ред. О.В. Сухомлинської. К.: Либідь, 2005. Кн. 1. 622 с.; Кн. 2. 550 с., Кн.2. 424 с.

Модуль 5. Порівняльна педагогіка

Базова

1. Василюк А. Пахоцінський Р., Яковець Н. Сучасні освітні системи: Навч. посібник. Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2002. 139с.
2. Волинець Л.Л., Єгоров Г.С., Лавриченко Б.Ф., Локшина О.І., Мельниченко Б.Ф., Першукова О.О., Шеверун Н.В. Світоглядний потенціал

шкільної гуманітарної освіти в країнах ЄС та США: монографія. Київ, 2011. 482 с. укр. Деп. в ДНТБ України.

3. Волощук І.С. Морально-етичний аспект виявлення інтелектуально обдарованих дітей та розвитку в них творчих задатків // Педагогіка і психологія. №3. 1994. С.21-27.

4. Зайченко Н. Особливості реформування освіти США // Рідна школа. №4. 2004. С.60-63.

5. Вендеровская Р.Б. Тесты в американской системе образования // Педагогіка. №2. 2001. С.96-103.

6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Метод. посібник для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. С. 252-282.

Допоміжна

1. Вульфсон Б.Л. Мировое образовательное пространство на рубеже XX – XXI вв. // Педагогіка. 2002. № 10. С.3-14.

2. Жуковський І. Проектний метод у діяльності навчальних закладів Франції // Шлях освіти. 2003. №2. С.24-27.

3. Олійник В. Загальнотеоретичні підходи до управління і їх вплив на розвиток системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників // Шлях освіти. 2003. № 2. С. 6-10.

4. Брей М. Частное репетиторство – теневая система образования // Педагогіка. № 5. 2002. С. 96-105.

5. Быков Д.А. Обучение детей с ограниченными возможностями в США и Великобритании // Педагогіка. 2004. №6. С.94-99.

6. Локшина О. Старша школа в Європі: сучасний контекст // Шлях освіти. 2003. №2. С.21-23.

7. Синенко С. Мета і завдання післядипломної освіти вчителів (З теорії педагогічної освіти західних країн) // Рідна школа. 2003. № 7. С. 73-77.

8. Сметанський М. Шляхи удосконалення педагогічної підготовки майбутніх учителів // Шлях освіти. 2002. № 4. С. 36-40.

9. Чувакова Т.Г. Професійне становлення молодого вчителя у США: Дис... канд. пед. наук; 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України К., 2004. 188с.

10. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, Т. О. Олійник та ін.; за ред. В. М. Кухаренка. Харків : Міськдрук ; НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.

1. Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України;

2. <http://www.pu.ac.kharkov.ua/> – Сайт Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

3. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;

4. <http://www.dnrb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;

5. <http://korolenko.kharkov.com/> – Сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка;
6. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном;
7. <http://ostriv.in.ua/> – Освітній шкільний інтернет-портал «Острів знань»;
8. <http://www.edu-post-diploma.kharkov.ua/> – Офіційний сайт Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти»;
9. <http://guonkh.gov.ua/> – Офіційний сайт Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації;
10. <http://www.gumer.info/> – Библиотека Гумер – гуманитарные.

9. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни/модуля.

Найменування лабораторії, спеціалізованого кабінету, їх площа, кв.м	Найменування навчальної дисципліни	Найменування обладнання, устаткування, їх кількість	Опис обладнання, устаткування
Аудиторія	Модулі 2-5	Комп'ютер, колонки, екран, проектор	
Комп'ютерний клас	Модуль 1. Засоби цифрової підготовки	Робоче місце студента, 12 місць	Smartboard "Prestigio", комп'ютерна мережа.